

מרכז חת לחקר התחרות והרגולציה

המסלול האקדמי המכללה למינהל

יולי 2018

יבוא אישי באינטרנט

הפטור ממס ערך מוסף ככלי רגולטורי להוזלת מחירים

כללי

הסוגיה של יבוא אישי באינטרנט (יבוא אישי מקוון) מצויה בדיון ציבורי ער נוכח המשבר הנמשך בענף הקמעונאות בישראל. נטען - בעיקר על ידי קמעונאים ואיגוד לשכות המסחר - שהטבות המס הניתנות ליבוא אישי מקוון מובילות לסגירת עסקים ולפיטורי עובדים, כרוכות באפליה ויש להסירן. הטבות המס בהן מדובר הן בעיקר פטור ממכס ברכישה מקוונת בסכום של עד \$500, ופטור ממע"מ ברכישה מקוונת עד \$75 לחבילה. הטבות אלה מעוגנות בעיקר בהמלצות "וועדת טרכטנברג" משנת 2011, ומשקפות השקפה לפיה ראוי להשתמש במס ככלי רגולטורי לעידוד תחרות ולהפחתת מחירים בענפים ריכוזיים, או בענפים בהם נצפים מחירים על-תחרותיים לאורך זמן. ההנחה היא, שיבוא אישי מקוון מהווה גורם תחרותי לערוץ היבוא המסחרי. תמיכה ביבוא המקוון ניתנת מתוך שאיפה לעודדו, ובדרך זו להפחית שליטה ריכוזית בשוק הקמעונאי על ידי משווקים בודדים, היכולים לכאורה לגבות מחירים גבוהים מאלה שהיו מתקבלים בתנאי תחרות. ואולם, הטבות המס המקובלות בישראל גבוהות יחסית להטבות הנוהגות במדינות אחרות. ניתן לטעון, כי הרכישה המקוונת מושפעת מהתפתחות הטכנולוגיה וערוצי המסחר הגלובליים, ואין צורך לעודדה באמצעות הקלת מס כזו או אחרת, העלולה לכאורה לפגוע בציבור הקמעונאים.

מרכז חת לחקר התחרות והרגולציה ערך מחקר בסוגיה זו במטרה לבחון האם הטבות המס הנוהגות ביבוא אישי מקוון עונות על המטרה לשמה נוצרו, והאם יש בהן צורך. במחקר המונח לפניכם נבקש לבדוק האם הטבות המס תורמות ליצירת תחרות בענפים הרלבנטיים, להורדת מחירים, והאם הן משפיעות על יוקר המחיה. כן נבחן מהי השפעתן על ענפי המשק הקמעונאי והאם יש בהן כדי "להזיק" לו. המחקר התמקד במס ערך מוסף, וזאת משום היותו של הפטור ממע"מ חריג לתחולתו הרחבה של מס זה על כלל העסקאות הנעשות במשק. הסוגיה תיבחן משלוש נקודות ראיות: משקי הבית, תקציב המדינה והענף הקמעונאי.

לצורך בדיקת ההשפעה על משקי הבית, נבחנו גודל שוק היבוא האישי המקוון על פני שנים, ההשפעה על המחירים, על יוקר המחיה, גודל אוכלוסיית משקי הבית העושה שימוש ביבוא האישי

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

המקוון וחלקו היחסי של החיסכון מהטבת המס מסך צריכת משקי הבית הרוכשים. בבחינת ההשפעה על המדינה, נבדק אובדן ההכנסות כתוצאה מהפטור וכן מצב התעסוקה במשק. בבדיקת ענפי המסחר הקמעונאי, מופו הענפים על פי מוצרי הצריכה העיקריים ביבוא אישי מקוון. מיפוי זה אפשר להתמקד בשני ענפי מסחר עיקריים כמקרי בוחן: ענף הטקסטיל וענף הפארם.

הממצאים מעלים כי הטבת המס מהווה תמריץ לרכישה מקוונת. הטבת המס משפיעה על ערך הקנייה, וניכר כי ערכן של מרבית החבילות הוא מתחת לתקרת הפטור ממע"מ. ניתן להסיק כי הצרכנים מודעים לגובה הפטור ממע"מ ועורכים את הרכישות בהתאם אליו. אולם לא ניתן להוכיח כי אלמלא הפטור לא היו נערכות רכישות מקוונות, וזאת משום המחיר הנמוך יחסית של המוצרים שבענפי המחקר, שעה שהם נרכשים באופן מקוון במישרין מהספק בחו"ל ולא מהקמעונאי בישראל.

הענפים העיקריים בהם מתבצע יבוא אישי מקוון בישראל הם טקסטיל, הנעלה, פארם ומוצרים לבית, ואלה מהווים 71% מערך היבוא האישי המקוון הכולל. מקרי הבוחן הם ענף הטקסטיל וענף הפארם. בשני ענפים אלה נצפתה ירידת מחירים בד בבד עם העלייה ברמת היבוא האישי המקוון. ענף הטקסטיל הושפע מהיבוא האישי המקוון גם מבחינת רווחיות. עם זאת, היבוא האישי המקוון אינו מהווה גורם משפיע בלעדי; משתנים כמו עלות הוצאות גבוהה, רכישות רבות בנסיעות לחו"ל ועונות חורף חמות מהרגיל מהווים אף הם משתנים משפיעים בענף זה. אשר לענף הפארם, הממצאים מלמדים כי ענף זה נשאר ריכוזי. המחירים בו (אף שירדו בעת האחרונה) נותרו גבוהים באופן יחסי למקובל בעולם, ורווחיות החברות לא נפגעה.

מקרי הבוחן מלמדים כי ליבוא האישי המקוון ולהטבת המס הניתנת לו ישנה השפעה על המחירים לצרכן, וכי המוצרים הסחירים בענפים אלה הראו בשנים האחרונות ירידות מחירים יחסית לכלל המוצרים הסחירים.

בבחינת ההשפעה על חסכון משקי הבית נמצא כי אחוז החיסכון המתקבל מהטבות המס הוא נמוך ביחס להוצאות הכוללות של משק הבית. בבדיקת ההשפעה על תקציב המדינה, נמצא כי אחוז אובדן ההכנסות כתוצאה מהטבת המס הוא זניח. גם בבחינת יוקר המחיה והתעסוקה במשק לא ניכרה השפעה; לא ניתן להצביע על קשר בין העלייה ביבוא האישי המקוון לבין רמת יוקר המחיה ומצב התעסוקה. יצוין כי מאחר ורכישות מקוונות מתמקדות במוצרים בעלי משקל נמוך יחסית בסך ההוצאה של משק הבית, השפעתם על האינפלציה נמוכה. הפגיעה בתעשייה בישראל אף היא נמוכה, לאור העובדה כי היקף היבוא האישי המקוון, בהשוואה לכלל השוק, נמוך ביותר.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

המחקר שלפניכם נערך באמצעות איסוף נרחב של נתונים ממקורות רבים, ובתוכם מאגרי מידע של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, רשות המסים, בנק ישראל, OECDStats, משרדי הממשלה, דו"חות בנק ישראל, נתוני דואר ישראל, דו"חות OECD, דו"חות כספיים של חברות ציבוריות בענף הטקסטיל, וכן ניתוחים וסקירות של חברות אנליסטיות שונות. בנוסף, במאי 2018 וכחלק מאיסוף נתונים ושמיעת עמדות, קיימנו סיעור מוחות רב-משתתפים בסוגיה הנבחנת בהשתתפות נציגים של משרד הכלכלה ומשרד האוצר, איגוד לשכות המסחר, קמעונאים ויבואנים, חברות שילוח וצרכנים, עורכי-דין ואנשי מחקר.

תמצית המסקנות:

1. היבוא האינטרנטי הולך ומתעצם בשנים האחרונות הודות לאוריינות דיגיטלית גבוהה של צרכנים, ציפייה צרכנית הולכת וגוברת לנוחות שימוש, ופלטפורמות מסחר המאפשרות השוואת מחירים, גיוון היצע, גמישות וחופש בחירה. נגישותם של אתרים בין-לאומיים לצרכן הישראלי ממלאת תפקיד מסחרי חשוב, מפני שהמשק הישראלי הוא קטן יחסית וסובל מריכוזיות.
2. שיעור הישראלים העורכים רכישות מקוונות עלה משמעותית בעשור האחרון, בדומה למגמה בעולם. ניכר קשר בין העלייה בפעילות היבוא המקוון לבין הוזלות מחירים שנצפו בענפים שנבדקו: ענף הטקסטיל וענף הפארם.
3. הטבות המס מעלות סוגיות משפטיות מורכבות הנוגעות לאפליה ולשוויון בתנאי התחרות במשק. הדיון בעניין זה הוא מהותי. נוכח אופיו הריכוזי של המשק והרמה הגבוהה יחסית של מחירי הצריכה, הטבת מס עשויה לשמש ככלי רגולטורי להכוונת התנהגות וליצירת תמריצים הפועלים הן על הצרכן והן על הספק. רמת מחירים גבוהה מצדיקה את הטבת המס, וזאת במגמה לגרום להוזלת מחירים בענפים בהם מתאפשר יבוא אישי מקוון.

המחקר המלא – לפניכם. אנו מודים לחוקרת המרכז, ד"ר רו"ח הילית כץ.

בברכה,

השופטת בדימוס ד"ר איריס סורוקר, מנהלת

מרכז חת לחקר התחרות והרגולציה

המסלול האקדמי, המכללה למינהל

https://www.colman.ac.il/heth_center

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

המחקר

חוקרת: ד"ר רו"ח הילית כץ

תוכן עניינים :

5	מבוא	1
5	רקע	1.1
7	מטרת המחקר ושאלות המחקר	1.2
7	חשיבות המחקר	1.3
8	השערות המחקר	1.4
8	עיקרי שיטת המחקר	1.5
9	רקע תיאורטי וסקירה ספרותית	2
18	ניתוח נתונים	3
19	מחקר אמפירי	4
19	השפעת הפטור ממס ביבוא אישי על משקי הבית	4.1
19	גודל שוק היבוא האישי הפטור ממס	4.1.1
22	ירידות מחירים	4.1.2
25	השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על יוקר המחיה	4.1.3
28	השפעת הפטור ממיסוי יבוא אישי על הוצאות משקי הבית	4.1.4
30	השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על תקציב המדינה	4.2
30	אובדן הכנסות המדינה כתוצאה מהפטור	4.2.1
31	השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על התעסוקה במשק	4.2.2
32	בחינת השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על ענפי משק	4.3
33	ענף הטקסטיל וההנעלה	4.3.1
38	ענף הפארם	4.3.2
47	סיכום ומסקנות	5
48	נספחים	6

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

1. מבוא

1.1. רקע

יבוא אישי מוגדר כיבוא טובין ע"י יחיד, שלא באמצעות עוסק, שאינם מיועדים לצרכי אספקה, ייצור או מתן שירותים והם מיובאים בכמות סבירה לשימוש האישי או המשפחתי של אותו יחיד.¹ הצרכן יכול לרכוש בעצמו את הטובין בחנות בחו"ל ולהכניס אותם יחד עמו לישראל, או לשלוח אותם לישראל במשלוח אווירי או ימי, וכן להזמין באינטרנט ("יבוא אישי מקוון").

היבוא האישי המקוון התרחב בשנים האחרונות והפך ערוץ קנייה נוסף בעולם כולו.² התרחבות זו לא פסחה על ישראל. ליבוא האישי פוטנציאל להוות גורם מקדם תחרות לערוץ היבוא המסחרי וליצרנים המקומיים, בענפי צריכה רבים. יבוא אישי מקוון מאפשר לצרכנים בישראל גישה למגוון רחב של מוצרים מרחבי העולם, פעמים רבות במחירים הזולים באופן ניכר ממחיריהם בארץ.

נהוג לומר כי "מחאת האוהלים"³ של קיץ שנת 2011, אשר בעקבותיה מונתה "וועדת טרכטנברג",⁴ היוותה נקודת מפנה במודעות ובהתנהגות הצרכנים בישראל, וכיום הם ערניים במידה גבוהה יותר להשוואת מחירים לפני צריכתם. מודעות צרכנית מתאפשרת הודות למספר גורמים: 1. פלטפורמות טכנולוגיות המאפשרות השוואת מחירים ולרכוש מוצרים באתרים קמעונאיים בארץ ובעולם; 2. אתרי מסחר המנגישים מידע על היצע המוצרים ומחיריהם; 3. אתרים ייעודיים המפשטים את התשלום ואת יכולת הרכישה; 4. הרשת והטלפונים החכמים שהפכו את הליך הבירור והרכישה לזמין בכל מקום.⁵

¹ יבוא אישי כפי שמוגדר בסעיף 2(ג)1) לצו יבוא חופשי, התשע"ד-2014. צו יבוא חופשי מפורסם על ידי שר הכלכלה והתעשייה מכוח סעיף 2 לפקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], התשל"ט-1979. מתוך: https://www.nevo.co.il/law/html/Law01/500_970.htm

² ECB Economic Bulletin, 2/2015: "Effects of e-commerce on inflation", 51-54. Yellen, J.L. (2017): "Inflation, Uncertainty, and Monetary Policy", a speech held in "Prospects for Growth: Reassessing the Fundamentals", 59th Annual Meeting of the National Association for Business Economics.

מתוך דו"ח בנק ישראל לשנת 2017: <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/%D7%93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

³ מחאת האוהלים" היא הכינוי שניתן למחאה החברתית בישראל בשנת 2011. ראו למשל: https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%9E%D7%97%D7%90%D7%94_%D7%94%D7%97%D7%91%D7%A8%D7%AA%D7%99%D7%AA_%D7%91%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C_2011

⁴ דו"ח הוועדה לשינוי כלכלי חברתי "וועדת טרכטנברג". מתוך אתר משרד ראש הממשלה: 26 בספטמבר, 2011. <http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/shinuy011211.pdf>

⁵ מתוך דו"ח בנק ישראל לשנת 2017: <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/%D7%93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

הרכישות המקוונות תורמות להוזלת מחירים דרך שני ערוצים

מרכזיים: 1. הן מפחיתות עלויות, משום שהן מתבססות על אוטומציה של תהליכי הרכישה, וכך מקצרות את שרשרת ההיצע;

2. הן מקשות על העלאות מחירים וממתנות אותן בשל שקיפות המחירים, מידע השוואתי נגיש והגברת התחרות.⁶

על מנת לממש פוטנציאל זה, ועדת טרכטנברג וועדות עוקבות הציגו רגולציה התומכת בהתפתחות היבוא האישי ומקלה עליו, במשטר מיסוי המעודד אותו ובמנגנוני שילוח בינלאומי ומקומי משוכללים ותחרותיים. מסגרת הרגולציה התומכת נדונה ב"ועדה להגברת התחרות והסרת חסמים בתחום היבוא" (להלן: "ועדת לנג"),⁷ בדו"ח הרשות להגבלים עסקיים "יבוא אישי לקידום תחרות" (2017), (להלן: "דו"ח רשות ההגבלים העסקיים")⁸ ובדו"ח "ועדת היגוי להסרת חסמים ביבוא אישי" מנובמבר 2017, (להלן - "ועדת ההיגוי").⁹ משטר המיסוי התומך התעצב בצורת פטור חלקי ממיסוי במסגרת צו תעריף המכס והפטורים¹⁰ בו עלתה¹¹ תקרת פטור המכס על יבוא אישי ל- \$325 ותקרת הפטור ממע"מ עלתה מ- \$50 ל- \$75. צו זה התעדכן בשנת 2014 ותקרת הפטור ממכס עלתה לסכום של \$500.¹²

ערוץ הרכישה המקוון עורר גם התנגדות. באפריל 2018 עתר איגוד לשכות המסחר לבג"ץ כנגד ראש הממשלה, שר האוצר ומנהל רשות המסים, בדרישה לבטל את הפטור ממע"מ על יבוא אישי, בטענה לאפליה חמורה שאינה חוקית ולפגיעה בזכויות יסוד.¹³ עוסקים רבים מהמגזר הקמעונאי טוענים

⁶ Risksbank (2015), Digitization and inflation, Monetary Policy Report, February, pp. 55-59, available at http://www.riksbank.se/Documents/Rapporter/PPR/2015/150212/rap_ppr_ruta4_150212_eng_Pdf. מתוך דו"ח בנק ישראל 2017.

⁷ <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/%D7%93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

⁸ ועדה להסרת חסמי יבוא, (נובמבר 2014), שהמלצותיה התקבלו בדצמבר 2014 נספח 7 בעניין יבוא אישי. <http://www.economy.gov.il/publications/publications/doclib/committeeconclusionsreport.pdf>

⁹ דו"ח הרשות להגבלים עסקיים "יבוא אישי לקידום תחרות" (2017). <http://www.antitrust.gov.il/subject/166/item/34835.aspx>

¹⁰ ועדת היגוי "הפחתת יוקר המחיייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי". http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

¹¹ צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 23), התשע"ב-2012, ק"ת - שיעורי מק"ח 1167. <https://taxes.gov.il/customs/documents/mekach/1668.pdf>

¹² פטור מתשלום מע"מ עד \$50 היה קיים קודם. ראו לדוגמה צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין, התשס"ז-2007.

¹³ לפירוט על מיסוי יבוא אישי מקוון ראה נספח 1. ¹² צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 2), התשע"ה-2014, ק"ת - שיעורי מק"ח 1747. <https://taxes.gov.il/customs/documents/mekach/1747/1747.pdf>

¹³ כלכליסט, אדריאן פילוט, 23.4.2018 "המגזר העסקי עתר לבג"ץ: דורש לבטל את הפטור ממע"מ על רכישה באינטרנט". <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3736525,00.htm> נדלה בתאריך 23.4.2018.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! <https://www.facebook.com/hethcenter>

כי הטבות המס פוגעות בענף זה ובעובדיו ומאיימים לשבות בשל הפגיעה הקשה במכירות. לטענתם, "הפטור ממע"מ שקיים על קניות מאתרים מחו"ל מפר את האיזון ונותן יתרון עצום לחברות מחו"ל על פני עסקים מקומיים, על ידי כך שהמדינה מאפשרת לחברה מחו"ל, למכור ב - 17% פחות".¹⁴ על כן הם תובעים להשוות את תנאי הפטור ממע"מ¹⁵ הניתנים לחברות מחו"ל המוכרות דרך האינטרנט גם לחברות הישראליות.

1.2. מטרת המחקר ושאלות המחקר

מטרתו של המחקר הנוכחי היא לבחון האם הטבות המס שניתנו ליבוא האישי המקוון תרמו ליצירת תחרות בענפי המשק הרלבנטיים, להורדת מחירים בענפים אלה ולהורדת יוקר המחיה בכללותו. כן נבחן האם הייתה להן השפעה על ענפי המשק הקמעונאי מבחינת רווחיות והיקף התעסוקה.

1.3. חשיבות המחקר

כשמונה שנים לאחר "מחאת האוהלים" ולא מעט דו"חות של ועדות שעסקו בהנמכת חסמי היבוא ובהגברת התחרות – סוגיית יוקר המחיה עודה בוערת, ונמצאת במרכז השיח הציבורי. בד בבד, רשתות יצרניות וקמעונאיות בתחום הטקסטיל טוענות להיווצרותו של משבר חמור. כאמור, הגיש איגוד לשכות המסחר עתירה לבג"ץ בדרישה לבטל את הפטור ממע"מ על יבוא אישי, בטענה לאפליה חמורה שאינה חוקית ולפגיעה בזכויות יסוד.¹⁶ בחודשים דצמבר וינואר 2018 הגישו שתי חברות הפועלות בתחום: הוניגמן¹⁷ שהפעילה 137 סניפים, ורשת 'אופנה צרפתית לגבר בע"מ" זכיינית המותג 'סליו' בישראל,¹⁸ בקשות להקפאת הליכים. עובדי חברת "מישמיש" הגישו כנגד החברה בקשה להקפאת הליכים בגין אי תשלום משכורתם וחברת "נעלי מרקו"¹⁹ סגרה את כל פעילויותיה.²⁰

¹⁴ דה מרקר, עדי דברת-מזריץ. 11.3.2018. "קרוב הישרדות: רשתות האופנה מאיימות לשבות או לעתור לבג"ץ". <https://www.themarket.com/advertising/1.5889144>

¹⁵ כלכליסט, אורנה יפת, 20.2.2018. " בכירי ענף האופנה והקניונים זומנו לפגישה עם שרי האוצר והכלכלה". <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3732333,00.html>

¹⁶ כלכליסט, אדריאן פילוט, 23.4.2018. "המגזר העסקי עתר לבג"ץ: דורש לבטל את הפטור ממע"מ על רכישה באינטרנט".

¹⁷ <https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3736525,00.htm> נדלה בתאריך 23.4.2018.

¹⁸ פרייק (ת"א) 30790-02-18 הוניגמן ובניו בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי (פורסם בנבו, 25.02.2018). כלכליסט, אורנה יפת, 14.2.2018. קריסה גדולה בענף האופנה: הקפאת הליכים לרשת הוניגמן.

<https://www.calcalist.co.il/marketing/articles/0,7340,L-3731922,00.html>

¹⁹ פרייק (ת"א) 2079-11-17 אופנה צרפתית לגבר בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי (פורסם בנבו, 01.11.17).

²⁰ פרייק 17428-03-18 נעלי מרקו בע"מ נ' כונס נכסים רשמי תל אביב ואח' גלובס, שני מוזס, 15.2.2018, שוק האופנה הישראלי מתייבש: כך קרסו 4 רשתות תוך חצי שנה.

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001224140> נדלה באפריל 2018.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

לאחרונה, חב' קסטרו הודיעה בדיווח מיידי לבורסה על מימוש אופציה להגדלת אחזקותיה בקבוצת מותגי האופנה "הודיס", כהמשך לרכישה משנת 2016.²¹ רכישה זו כפופה לאישור אסיפת בעלי המניות של חב' קסטרו ולאישור של הממונה על הגבלים עסקיים מכח חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.²² מטרת מימוש האופציה היא להסתגל לשינויים בענף הקמעונאות ולשרוד את המשבר שפקד את ענף האופנה.²³

המחקר יבחן את השפעתן של הקלות המס על הענף הקמעונאי. נבקש לענות על השאלה האם הקלות המס ביבוא אישי מקוון משמשות ככלי יעיל להגברת תחרות, להורדת המחירים, להורדת יוקר המחיה ולחסכון במשקי הבית.

1.4. השערות המחקר

השערות המחקר הן: 1. היבוא האישי מהווה כלי מקדם תחרות בענפים מסוימים, והביטוי לכך הוא בהוזלות מחירים; 2. היבוא האישי המקוון צפוי להתרחש ולהתעצם גם ללא הטבות המס, וזאת הודות לתועלות המגוונות שהוא מציג; 3. השפעות הפטור ממיסוי ביבוא האישי המקוון על ענף הקמעונאות אינה מהותית.

1.5. עיקרי שיטת המחקר

הניתוח ישלב מחקר אינטרדיסציפלינרי (משפטי וכלכלי), וינתח את השימוש בהקלות המס ביבוא אישי מקוון ככלי רגולטורי להגברת תחרות ולירידת מחירים, לצד בחינת השפעתן על יציבותו והמשכיותו של ענף הקמעונאות. המחקר יתבצע באמצעות איסוף נרחב של נתונים ממקורות רבים וניתוחם. בנוסף, לשם הבנת ההשפעה על ענף הקמעונאות, יבחנו שני מקרי בוחן של שני ענפים במשק והשפעת הקלות המס עליהם: ענף הטקסטיל וענף הפארם. התקופות הרלבנטיות שנבחנו תחומות בתקופת השנים שבין פרסום המלצות ועדת טרכטנברג בשנת 2011 ועד לשנת 2018.

²¹ קסטרו מודל בע"מ. דו"ח מיידי. הסכם לרכישת מניות. דיווחים לבורסה. 28.8.2016.

<https://maya.tase.co.il/reports/details/1054614>

²² קסטרו מודל בע"מ: דו"ח מיידי. הסכם לרכישת הסכם לרכישת יתרת מניות קבוצת הודיס. דיווחים לבורסה. 25/6/2018. <https://maya.tase.co.il/reports/details/1169478>

²³ קסטרו בולעת את הודיס כדי לשרוד בשוק האופנה. כלכליסט. אורנה יפת. 26.6.2018. <https://www.calcalist.co.il/marketing/articles/0,7340,L-3741051,00.html>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

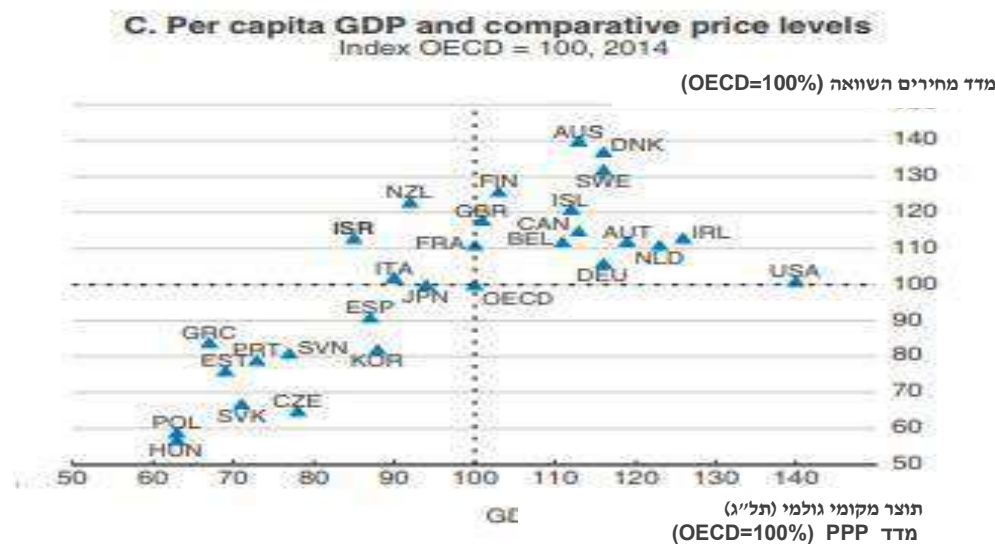
תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

2. רקע תיאורטי וסקירה ספרותית

המשק הישראלי ידוע כמשק קטן הנוטה לריכוזיות ענפית ולריכוזיות כלל משקית, סובל מעודף רגולציה ומחסמי סחר מכסיים ולא מכסיים, וכן ממיעוט יחסי של מגוון בהיצע.²⁴ רמת החיים של הפרט מושפעת ממצבו התעסוקתי, מרמת השירותים הניתנים לו ע"י המדינה, משכרו בניכוי מסים, וכן מהיקף המגוון ומהמחירים של המוצרים והשירותים שבסל הצריכה שלו. רמת המחירים של המוצרים והשירותים בסל הצריכה הם תוצאה של מבנה השווקים ורמת התחרותיות בהם, יעילותם, רמת המיסוי במשק וחשיפתם ליבוא. רמת הריכוזיות הגבוהה הקיימת במשק הישראלי יחד עם חסמי יבוא גורמים למגוון מוצרים מצומצם ולמחירי צריכה פרטית גבוהים בהשוואה למדינות בעולם.²⁵

גרף 1: מיקומה של מדינת ישראל ביחס למדינות ה-OECD וארה"ב, בהשוואת היחס שבין רמת המחירים של מוצרי הצריכה להכנסה לאומית שנתית ממוצעת, מתוך נתוני השוואה

בינלאומית בשנת 2016 של ה-OECD

²⁶Source: OECD Economic Surveys, Israel 2016

²⁴ על פי הגדרת ה-OECD, חסמים מכסיים הם כאלו הקשורים במסים הנגבים על טובין מיובאים בראש ובראשונה לפי כמות; לעומת זאת, חסמים לא מכסיים הם כללים נגד ייבוא ללא קשר לכמות. ראו דו"ח הרשות להגבלים עסקיים "ייבוא אישי לקידום תחרות" (2017). <http://www.antitrust.gov.il/subject/166/item/34835.aspx>. נדלה בתאריך 10 מרץ, 2018.

²⁵ משרד האוצר, דו"ח ועדת ההיגוי להמלצות על הסרת חסמים ליבוא אישי, (2017). http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf ²⁶ OECD Economic Survey of Israel 2016. מתוך אתר ה-OECD. https://read.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-israel-2016_eco_surveys-isr-2016-en#page3

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

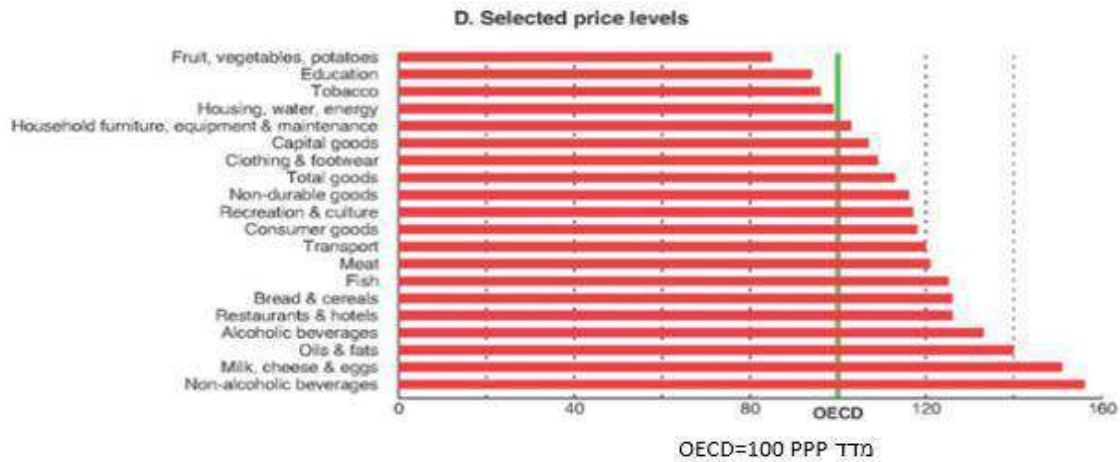
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

הגרף מראה כי רמת המחירים בישראל גבוהה (120%) יחסית למדינות ה-OECD בעוד התל"ג לנפש נמוך (80%).

גרף 2: הבדלי מחירים בענפים נבחרים בין ישראל ל-OECD לשנת 2011

Source: OECD Economic Surveys, Israel 2016 ²⁷

גרף 2 מראה כי במרבית קטגוריות המזון המחירים בישראל גבוהים ממדד המחירים הממוצע ב-OECD. בנוסף, המחירים גבוהים גם בקטגוריות לבוש, הנעלה, תרבות, תחבורה, מסעדות ובתי מלון.

על פי גרף 3 ניתן לראות כי אחוז מוצרי הצריכה המיובאים מכלל המקורות מסך הוצאות משק הבית, הנרכשים על ידי משפחה ישראלית, הוא 10% בלבד, לעומת 19% במוצע במדינות אחרות ב-OECD.

²⁷ OECD Economic Survey of Israel 2016. מתוך אתר ה-OECD. https://read.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-israel-2016_eco_surveys-isr-2016-en#page3

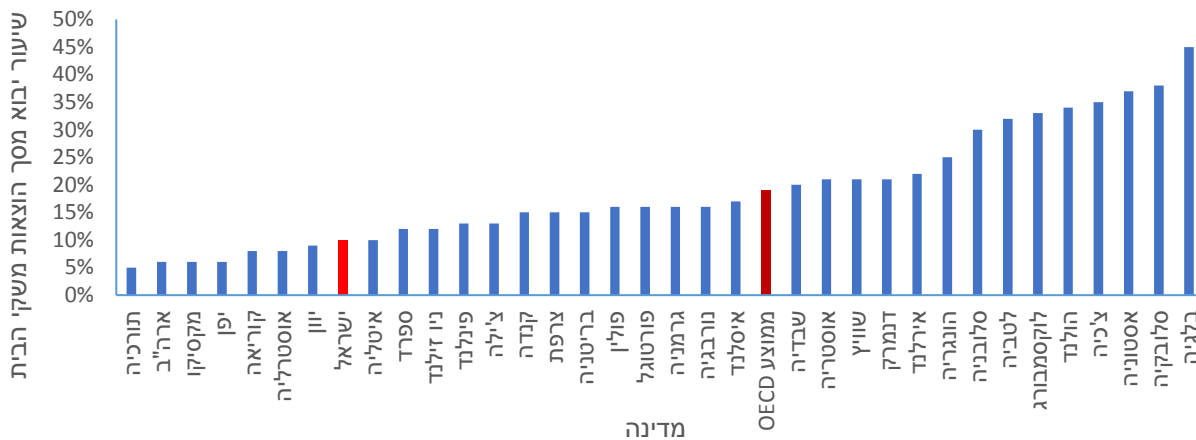
מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

גרף 3: שיעור יבוא מוצרים לצריכת משקי הבית ביחס לסך הוצאות משקי הבית, שנת 2014

מקור: דו"ח ועדת ההיגוי להמלצות על הסרת חסמים ליבוא אישי (2017)²⁸

ב- 26 בספטמבר 2011 הגישה ועדת טרכטנברג את המלצותיה,²⁹ והציעה כי שלושה גורמים עומדים בייסודה של העלייה המשמעותית שחלה ביוקר המחיה בישראל בעשור שקדם לעבודתה; ואלו הם: שווקים ריכוזיים ענפים הנשלטים באמצעות מספר מועט של חברות, תחרות נמוכה בין השאר בשל מכסים גבוהים (מכס ומס קניה) ועומס רגולטורי רבים מענפי המשק, והיעדר חשיפה מספקת ליבוא. לטענת הוועדה, היעדר חשיפה אפקטיבית לתחרות בינלאומית במגזרים שונים במשק ובכלל זה חסמים רבים ליבוא, מונעים יבוא ותחרות בינלאומית בשווקים מקומיים. הוועדה המליצה להוריד את המכסים שנותרו על כנם חרף תכנית החשיפה,³⁰ וזאת במהלך מבוקר של שתי פעימות עד לסוף שנת 2012 ועד לביטולם.

²⁸ וועדת היגוי "הפחתת יוקר המחיה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי".
http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf
²⁹ דוח ועדת טרכטנברג. מתוך אתר משרד ראש הממשלה:
<http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/SecretaryAnnouncements/Documents/shinuy011211.pdf>
³⁰ החלטה צ"ח/29 של צוות השרים - לעניין מדיניות של חשיפת המשק ליבוא מארצות שלישיות, 1 אפריל 1991. ההחלטה מבוססת על דו"ח הוועדה המשותפת לקידום נושאים הקשורים במדיניות הסחר מיום 27 בנובמבר 1990. צוות השרים שגיבש את העקרונות ודרכי ביצוע תכנית החשיפה כלל את שרי-האוצר, התעשייה והמסחר, המשפטים והכלכלה. להסבר נוסף על מהות תכנית החשיפה, ראה - א' שרון "חשיפת המשק הישראלי ליבוא מארצות שלישיות - תכנית הפעלה ונוהלי ביצוע" הרבעון הישראלי למיסים כ" (77) (1991) 66.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

בעקבות המלצות ועדת טרכטנברג, הועלתה בינואר 2012 תקרת

פטור ממכס על יבוא אישי עודכנה על \$325 ותקרת הפטור ממע"מ על יבוא אישי עלתה³¹ מ-\$50 ל-\$75. בנובמבר 2014 הועלתה תקרת הפטור ממכס ועודכנה ל-\$500 בצו נוסף.³² (לפירוט המיסוי על הייבוא האישי ראה נספח 1).

בשנת 2014 פרסם מבקר המדינה את מסקנותיו בדבר בדיקת "חסמי האסדרה המגבילים יבוא טובין".³³

הדו"ח אפיין שני סוגים של חסמי יבוא: חסמי אסדרה (מכסים ותקנים) וחסמים חוזיים (דוגמת חוזי בלעדיות או הכתבת מחיר מינימום למפיץ המקומי). מתוך כלל החסמים שזוהו, התריע הדו"ח בעיקר על התרשלות בהנגשת הוראות חסמי הסחר והמליץ כי משרד הכלכלה ישקול להביא לידיעת הציבור את מלוא המידע על אופן חלוקת מכסות היבוא בתחומים השונים, לרבות אלו הניתנות לתעשייה. שקיפות זו תאפשר לציבור לעמוד על אופן חלוקתן, ולהיווכח אם הדבר נעשה תוך מתן יחס שוויוני והוגן לכל מקבלי מכסות היבוא או אם לאו.

בסיכומו של הדו"ח המליץ המבקר כי משרד הכלכלה יפחית ככל הניתן את חסמי התקינה על מנת לאפשר חיבור מיטבי בין המשק הישראלי לשווקים הגלובליים, תוך הבטחת עמידה, של הטובין הנכנסים בשערי המדינה, בתקני הבטיחות. על ממשלת ישראל בכלל ומשרד הכלכלה בפרט, המשיך המבקר, להבטיח את קיומם של האיזונים הנדרשים בתחום זה, בין התועלת בהפעלת חסמי היבוא לטובת התעשייה המקומית ובריאות הציבור ובין מימוש המדיניות בדבר הגברת התחרותיות והורדת המחירים - לטובת הצרכנים.

ועדת לנג³⁴ שהגישה את המלצותיה בנובמבר 2014, המשיכה קו מדיניות להקלת היבוא והורדת מכסים וכן לפתיחת השוק ליבוא אישי מקוון. מסקנות הוועדה התקבלו בהחלטת ממשלה 1564,³⁵ ובהמשך אותה השנה, התקבלה החלטת ממשלה 2318³⁶ ליישום החלטות הוועדה.

בחודש ינואר 2016 פרסם דו"ח OECD בו הודגש דבר קיומם של חסמי סחר רבים בישראל.³⁷ בחודש נובמבר 2017 פרסם דו"ח רשות הגבלים עסקיים³⁸ הדן ביבוא אישי מקוון ככלי לקידום

³¹ תקרת פטור ממע"מ הייתה עד אותה עת על \$50 ראה פירוט בנספח 1.

³² צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 23), התשע"ב-2012, ק"ת – שיעורי מק"ח 1667.

³³ דוח מבקר המדינה דוח שנתי 65א' לשנת 2014 ולחשבונית שנת הכספים 2013.

<http://www.mevaker.gov.il/he/Reports/Pages/266.aspx>

³⁴ ועדה להסרת חסמי יבוא, (נובמבר 2014 שהמלצותיה התקבלו בדצמבר 2014 נספח 7 בעניין יבוא אישי.

<http://www.economy.gov.il/publications/publications/doclib/committeeconclusionsreport.pdf>

³⁵ החלטת ממשלה 1564 הסרת חסמים ליבוא אישי.

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2014_dec1564

³⁶ החלטת ממשלה 2318 הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום הייבוא.

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2014_dec2318

³⁷ דו"ח ה-OECD : <http://go.ynet.co.il/pic/news/ein4.pdf>

³⁸ דו"ח הרשות להגבלים עסקיים "ייבוא אישי לקידום תחרות", (2017).

<http://www.antitrust.gov.il/subject/166/item/34835.aspx>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! <https://www.facebook.com/hethcenter>

התחרות. בחודש זה פורסמו גם המלצות ועדת ההיגוי,³⁹ שמונתה

על פי החלטת ממשלה 2754 מחודש יוני 2017. המלצות וועדת ההיגוי היו: קביעת סטנדרט אחיד לכמות המותרת ביבוא אישי, הקמת מערכת ממוחשבת ליבוא אישי שתאפשר לצרכן להגיש בקשות לרישיונות או אישורי יבוא בצורה מקוונת, פרסום קובץ הנחיות עדכני, על ידי הממונה על היבוא, בו יאוגדו הנהלים בנושא יבוא אישי, יצירת מדרג ברור לחוקיות היבוא וקידום תכנית פרטנית להפחתת רגולציה בתחום היבוא האישי בכל רשות מוסמכת, פרסום תעריפי העמלות ופירוט בהיר של התשלומים הנגבים מהלקוח על ידי חברות הבלדרות. לשיטת הוועדה, ראוי להסיר את עמימות ההגדרה הסטטוטורית להגדרת 'כמות סבירה' הקיימת ביבוא אישי, כדי למנוע סיכון של סיווג בדיעבד של היבוא למטרות מסחריות.

הוועדה לא דנה בנושא הפטור ממיסוי שניתן ביבוא האישי.⁴⁰

ביום 21.6.2018 פורסמה טיוטה: צו יבוא אישי, התשע"ח – 2018⁴¹ במטרה להגדיר קריטריונים לקביעת "הכמות הסבירה" ליבוא אישי של טובין, להגדיר תנאים ליבוא אישי, ולהסדיר מתי נדרש רישיון או אישור ליבוא. הצו מעדכן את הגדרת "כמות סבירה": טובין שערכם עד \$1000 עד 30 יחידות מאותו סוג, במשלוח, וכן טובין שערכם עולה על \$1000 - עד 5 יחידות של טובין מאותו סוג במשלוח. בכך אומצו המלצות וועדת ההיגוי לקביעת סטנדרט אחיד לכמות המותרת ביבוא אישי.

דו"ח ה-OECD ממרץ 2018⁴² קבע כי בישראל קיימים חסמי סחר רבים, ויש לעשות רבות על מנת להקל על סחר החוץ ולייעל את הרגולציה. הדו"ח תומך בגישה לפיה יש לפעול להסרת חסמים אסדרתיים ובירוקרטיים ביבוא בענפים שאינם מוגנים על ידי מכסים, בד בבד עם הסרת מכסים בענפים בהם קיים פוטנציאל יבוא ושעדיין מוגנים על ידי מכסים. פעולה משולבת זו צפויה להגדיל את היבוא ואת מספר השחקנים הפעילים בו, באופן שעשוי להביא לירידת מחירים ולגידול במגוון. רפורמות בסחר חוץ יכולות, על פי הדו"ח, להפחית את עלויות הסחר בשיעור של כ-12%. צעדים נוספים צריכים להתמקד בהתייעלות נהלי המכס ושיתוף פעולה עם גורמי מכס תוך שימוש מורחב

³⁹ וועדת היגוי "הפחתת יוקר המחייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי".

http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

⁴⁰ מתוך וועדת היגוי "הפחתת יוקר המחייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי" משרד האוצר (2017). " יצוין כי נושא גובה הפטור ממיסים אינו במנדט הוועדה, ועל כן נושא זה אינו נדון ואינו מוזכר בדוח הוועדה". (ועדת ההיגוי, 2017, ע' 6).

http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

⁴¹ משרד הכלכלה והתעשייה. טיוטה- צו יבוא חופשי, התשע"ח – 2018

https://www.gov.il/he/Departments/legallInfo/order_personal_import

Trade Policy Note - OECD ⁴²

<http://www.oecd.org/tad/policynotes/oecd-trade-facilitation-indicators-available-tools.pdf>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

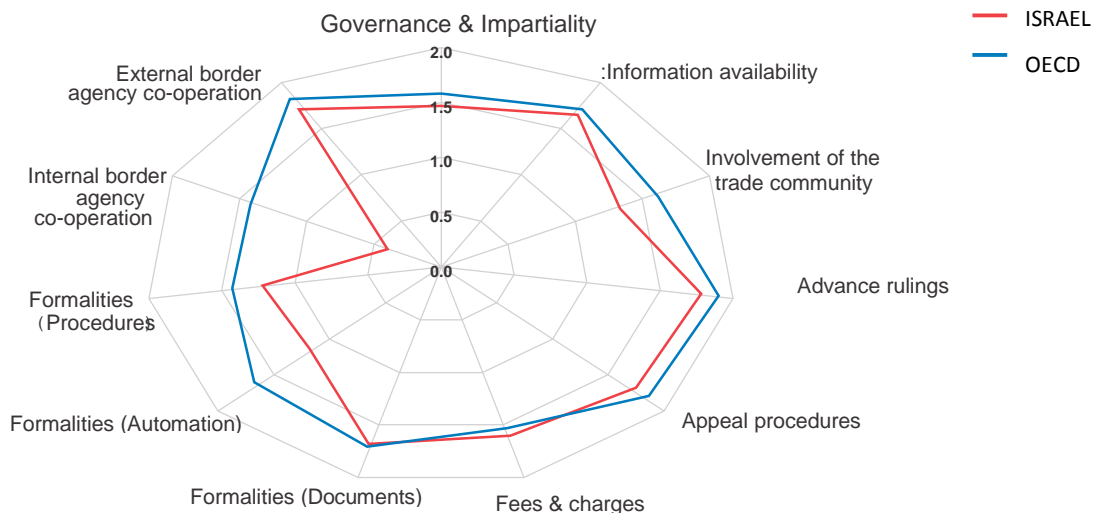
בתוכניות "סוחרים מהימנים"⁴³ בקרות ממוקדות וכן בהסרת חסמים רגולטוריים ליבוא אישי של סחורות דרך האינטרנט. ארגון ה-OECD פיתח מספר מדדים הבודקים את חסמי הסחר במדינות כפי שמוצגים בגרף 4 להלן (פירוט המדדים בנספח 2):

גרף 4: חסמי סחר בישראל ביחס ל-OECD

Israel could do more to facilitate trade⁴⁴

0 - הביצוע הגרוע ביותר

2 - הביצוע האופטימלי

Source: OECD, Trade Facilitation Indicators Database, www.oecd.org/trade/facilitation/indicators.htm.
StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888933673408>

הגרף מראה כי במדדי Internal Co-operation (תיאום בין מוסדות סחר בין מדינות), Involvement of the Trade - Procedures (ייעול נוהלי הסחר בגבול) ו- Community (מעורבות וקשר עם קהילת המסחר הבינלאומית), ישראל נמצאת הרחק מהסטנדרט המקובל במדינות ה-OECD ומהמצב הרצוי.

⁴³ "סוחרים מהימנים" הינה תכנית סחר התנדבותית המנוהלת על ידי כוח הגבול האוסטרלי (ABF) הזרוע המבצעית של מחלקת ההגירה והגנת הגבולות, התוכנית פועלת באמצעות קרדיטים הניתנים לעסקים אוסטרליים בשרשרת האספקה הבינלאומית ובקרת איכות וציות בסחר. בתמורה, לסוחרים מהימנים יש גישה למגוון הטבות של סיוע במסחר.

⁴⁴ דו"ח OECD לשנת 2018 https://read.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-israel-2018_eco_surveys-isr-2018-en#page54

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

עוד נכתב, בדו"ח ה- OECD כי, למרות שנעשתה התקדמות מסוימת, התחרות בשוקי ישראל נותרה חלשה בהשוואה למדינות ה- OECD, רמות המחירים עדיין גבוהות יחסית ומגבלות הסחר עדיין לא הוסרו.

הקלות מס על יבוא אישי במבט בינלאומי

פטור ממע"מ על יבוא אישי קיים במדינות שונות, אך הנטייה בעולם כיום היא הפחתה עד ביטול הפטור.

באיחוד האירופאי קיים פטור ממע"מ על יבוא שתקרנו בין 10 ל- 22 יורו.⁴⁵

הרשויות באיחוד האירופי הבינו את האתגר שמציב המסחר האלקטרוני בשנת 2015, פורסם מדריך ה- OECD - VAT/GST Guidelines,⁴⁶ המציג ומנתח דרכי גבייה שונות וקובע הסדרי רישום מרוכז (Mini One Stop Shop – MOSS) לסוחרים מחוץ לאיחוד האירופי שחובתם להירשם, לגבות את המע"מ מהצרכנים האירופיים ולהעבירו במרוכז למדינת הרישום שתעבירו למדינות הצריכה.

בשנת 2015 הזמין האיחוד האירופי חו"ד בנושא מחברת "Young & Ernst" שקבעה כי לאור הגידול בכמות הייבוא האישי הוא מהווה גורם תחרותי מפריע בנוסף לפגיעה בהכנסות הנגבות ממע"מ.⁴⁷

מועצת האיחוד האירופי אימצה ביום 5.12.2017 הצעת חוק שדנה בביטול הפטור על משלוחים קטנים מסוימים הצעה זו תחל מיום 1.1.2021.⁴⁸

הן בארה"ב⁴⁹ והן באוסטרליה נבחן בימים אלו ביטול הפטור ממס על ייבוא אישי.

Council Directive 88/331/EEC determining the scope of Article 143(b) and (c) of Directive 2006/112/EC as regards Exemptions from Value Added Tax on the Final Importation of Certain Goods, Art. 23-24.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008PC0575&from=en>
Tax Challenges of Digitalization. 25 October, 2017.⁴⁶

<https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-digitalisation-part-2-comments-on-request-for-input-2017.pdf>

Ernst & Young, ASSESSMENT OF THE APPLICATION AND IMPACT OF THE VAT EXEMPTION FOR IMPORTATION OF SMALL CONSIGNMENTS, FINAL REPORT, 70-71 (May, 2015).⁴⁷

https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/docs/body/lvcr-study.pdf

COUNCIL DIRECTIVE (EU) 2017/2455 of 5 December 2017 amending Directive 2006/112/EC and Directive 2009/132/EC as regards certain value added tax obligations for supplies of services and distance sales of goods.⁴⁸

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L2455&from=EN>
Bloomberg politics. Greg Stohr. 06.03.2018. "Trump Administration Backs Internet Taxes at U.S. Supreme Court".⁴⁹

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

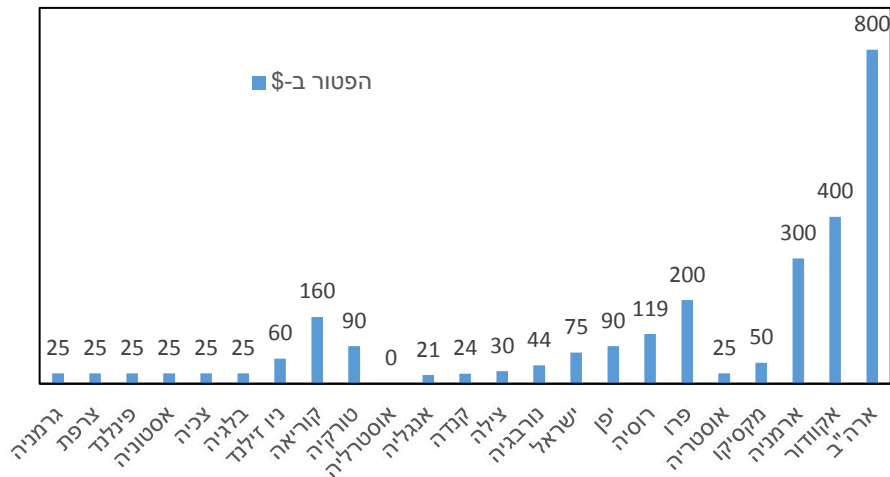
רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

באוסטרליה⁵⁰ עמדה תקרת הפטור על \$800. בתאריך 21.6.2017 החליט הפרלמנט האוסטרלי על ביטולו החל מ-1.7.2018.⁵¹

בארה"ב⁵² עומדת תקרת הפטור על \$800. אין מדובר במע"מ כי אם במיסי קניה המשתנים ממדינה למדינה. גם שם עלה הנושא לדיון ולאחרונה ניתן פס"ד בנושא גביית המס בין המדינות בתוך ארה"ב ונקבע כי מדינה בארה"ב רשאית לחייב גם עסק הנעדר נוכחות פיזית באותה מדינה לגבות מס רכישה מצרכן, תושב המדינה ולהעביר אליה אותו.⁵³ יחד עם זאת הפטור עדיין קיים.

גרף 5: השוואת הפטור ממסים ביבוא אישי בדולר לשנת 2018

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-03-06/trump-administration-backs-internet-taxes-at-u-s-supreme-court>

Australian Government Taxation Office. ⁵⁰

<https://www.ato.gov.au/General/New-legislation/In-detail/Indirect-taxes/GST/GST-on-low-value-imported-goods>

Treasury Laws Amendment (GST Low Value Goods) Bill 2017 No. 2017. ⁵¹

http://parlinfo.aph.gov.au/parlInfo/download/legislation/bills/r5819_aspassed/toc_pdf/17033b01.pdf;fileType=application%2Fpdf

Official website of the Department of Homeland Security, U.S. Customs and Border Protection. "Packages whose declared value is under \$800 (\$100 if being sent as a gift to someone other than the purchaser) will generally be cleared without any additional paperwork prepared by CBP" ⁵²

<https://www.cbp.gov/trade/basic-import-export/e-commerce#>

South Dakota v. Wayfair, Inc., No. 17-494, 2018 U.S. LEXIS 3835 (June 21, 2018) ⁵³

https://www.supremecourt.gov/opinions/17pdf/17-494_j4el.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! <https://www.facebook.com/hethcenter>

בגרמניה גובה הפטור ממס ערך מוסף הוא על רכישה עד \$25 בישראל גובה הפטור הינו עד \$75 לעומת זאת, בארצות הברית, עד הדיון שאמור להתקיים ביולי 2018, הפטור ניתן לרכישה בערך של עד \$800. מן הגרף נראה כי ישראל נמצאת בשיעור פטור גבוה ביחס לרוב המדינות שנבחנו.

סיכום ביניים:

מסקנות הוועדות השונות שעסקו בנושא היבוא (דו"ח ועדת טרכטנברג, דו"ח ועדת לנג, דו"ח רשות ההגבלים העסקיים ודו"ח ועדת ההיגוי) היו דומות: הנמכת חסמי יבוא תגביר את התחרות בשווקים הרלבנטיים ותסייע להורדת יוקר המחיה. הגדלת היבוא תוביל להגדלת היצע מוצרי הצריכה ביחס לביקוש. התוצאה הצפויה תהא ירידה במחירים של מוצרי הצריכה. באופן הזה, חלק קטן יותר ממשכורתו של הצרכן הישראלי יוקדש לצריכה, וניתן יהיה לחלק את סל התקציב האישי לסעיפים נוספים כמו בריאות, חינוך ובידור, לצד הקצאה לחסכון. בדרך זו תגדל רווחתו של הפרט והחברה בכללותה.

היבוא האישי המקוון נחשב כבעל פוטנציאל לחולל תחרות מול ערוץ היבוא המסחרי. כדי לממש פוטנציאל תחרותי זה, הוכר הצורך במסגרת רגולטורית ובירוקרטית תומכת, כמו הנגשת מידע והקלה על ביצוען של פעולות טכניות הכרוכות ביבוא. בתוך כך, הוכר השימוש בהקלות מס ככלי רגולטורי לעידוד פעילות של יבוא אישי לצורך קידום תחרות והוזלת מחירים.

שאלת ההצדקה להטבות המס הנוהגות היום בישראל מתעוררת לדיון מחדש, וזאת בשים לב לטענה בדבר ההשפעה השלילית שיש להן על המגזר הקמעונאי בישראל. בנוסף, אין לשלול כי המסחר המקוון צפוי להתקיים ואף להתעצם בכוחות עצמו, ללא תלות בהטבת מס; זאת על רקע התעצמות הסחר האלקטרוני העולמי, וכן משום פערי המחירים של מוצרי הצריכה הקיימים בין השווקים בישראל לשווקים הזרים. בחלק הבא של העבודה נבחן את ההצדקה להמשך הטבת המס, על רקע ממצאים שנציג בדבר ההשפעה על רמת המחירים מחד, ומאידך על יציבותו של הענף הקמעונאי בישראל.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

3. ניתוח נתונים

מבנה המחקר

בחלק הקודם הוצגה סקירת הספרות שעסקה בהתפתחות היבוא האישי המקוון והפטור ממס. הפרק הנוכחי יעסוק במחקר אמפירי שיאפשר לענות על השערות המחקר. הפרק האמפירי יוקדש לאיסוף ולניתוח הנתונים עליהם מתבסס המחקר ובו תנותח השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על משקי הבית, תקציב המדינה וענפי המשק הקמעונאי. בחלק זה ידונו שני ענפי משק כמקרי בוחן: ענף הטקסטיל וענף הפארם. בחירתם של מקרי בוחן אלו נעשתה על רקע חשיבותם וגודלם מסך היבוא האישי המקוון והתאפשרה הודות לזמינות נתונים המאפשרת את בחינתם.

פרק הדיון והמסקנות יוקדש לשזירת הממצאים השונים ולאיחודם לכדי תמונה קוהרנטית אחת, המתארת את הקשר בין הפטור ממיסוי ביבוא אישי מקוון לבין הורדת מחירים, הפחתת יוקר המחיה, ההשפעה על משקי הבית, התקציב ומצב השוק הקמעונאי.

שיטת הניתוח מבוססת על איסוף רב של נתונים ממאגרי מידע שונים ביניהם: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, רשות המסים, בנק ישראל, OECDstat, משרדי ממשלה, דו"חות בנק ישראל, אתר דואר ישראל, דו"חות ה-OECD, דו"חות כספיים של חברות ציבוריות בענף קמעונאות הטקסטיל, וכן ניתוחים וסקירות של חברות אנליסטיות שונות. על מנת להגיע למסקנות יבחנו הסעיפים הבאים:

1. **השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על משקי הבית** - בסעיף זה, יאספו נתונים על השינויים בגודל שוק היבוא האישי הפטור ממס לאורך שנים 2011-2018 ותיבחן השפעתו על המחירים ויוקר המחיה, יימדד אחוז היבוא האישי מסך הוצאות משקי הבית בישראל ותיבחן השפעת החיסכון על ההוצאה הכללית של משקי הבית.
2. **השפעת הפטור ממיסוי על תקציב המדינה** - ייבחן חלקו היחסי של הפטור ממיסוי יבוא אישי מקוון בתקציב המדינה, תיבדק הירידה בהכנסות המדינה כתוצאה מהפטור ותיבחן ההשפעה על התעסוקה במשק.
3. **בחינת השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על ענפי המשק הקמעונאי** - בסעיף זה יבחנו שני הענפים המרכזיים שמופו: ענף הטקסטיל וענף הפארם, ותיבחן השאלה אם הגידול בצריכה ביבוא אישי מקוון בכלל, והפטור ממיסוי בפרט, השפיעו על ענפים אלה בהיבטים של ריכוזיות ותחרות, רמת המחירים, רווחיות, ותעסוקה. הניתוח יוביל למסקנות שיסייעו להשיב על שאלות המחקר.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

4. מחקר אמפירי

4.1. השפעת הפטור ממס ביבוא אישי על משקי הבית

בסעיף זה ייבחנו:

1. גודל שוק הייבוא האישי המקוון הפטור ממס
2. ירידת המחירים כתוצאה מהפטור ממיסוי יבוא אישי מקוון
3. השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על יוקר המחיה
4. השפעת הפטור ממיסוי יבוא אישי על הוצאות משקי הבית

4.1.1. גודל שוק היבוא האישי הפטור ממס

שוק הרכישות באינטרנט בארץ ובחו"ל גדל בשנים האחרונות, כפי שניתן לראות בגרף 6:

גרף 6: שיעור הישראלים שערכו רכישות מקוונות על פני שנים (בארץ ובחו"ל)

מקור: דו"ח בנק ישראל לשנת 2016⁵⁴

על פי גרף 6, שיעור הרכישות באינטרנט עלה מ- 16.7% מהאוכלוסייה בשנת 2007 ל - 37.8% מהאוכלוסייה בשנת 2015. על פי נתוני דו"ח בנק ישראל לשנת 2017, הגיע שיעור הרוכשים באינטרנט ל - 39.3% מכלל האוכלוסייה.⁵⁵

⁵⁴ דו"ח בנק ישראל לשנת 2016
<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/Pages/DochBankIsrael2016.aspx>

⁵⁵ דו"ח בנק ישראל לשנת 2017
<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/%D7%93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

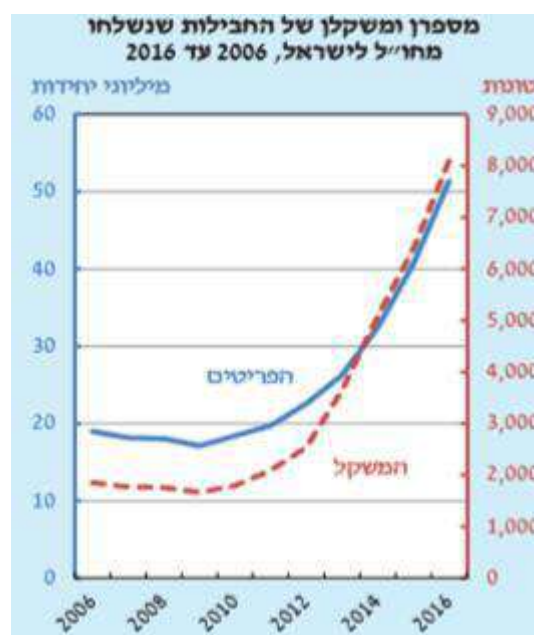
רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

על מנת לבחון את השפעת הפטור ממיסוי יבוא אישי מקוון על הוצאות משקי הבית, נעשתה הערכה של גודל שוק היבוא האישי המקוון וחושבו אחוזי צמיחתו. היבוא האישי המקוון נעשה באמצעות שילוח בשתי דרכים עיקריות: דואר ישראל וחברות בלדרות.⁵⁶ על מנת להעריך את גודלו, נבחנו נתוני הדואר ונתוני הבלדרות הקיימים בעת כתיבת הדו"ח. הנתונים נדלו מדו"ח בנק ישראל לשנת 2016,⁵⁷ מאתר חברת הדואר, מנתונים שנמסרו על ידי משרד הכלכלה, מנתוני דו"ח הרשות להגבלים עסקיים,⁵⁸ מנתוני ועדת ההיגוי⁵⁹ וסקרי חברות ייעוץ.

גרף 7 מראה כי בשנת 2013 היה מספר החבילות שיובאו לארץ ביבוא אישי דרך הדואר 26.3 מיליון חבילות, ובשנת 2016 הגיע מספרן ל - 51.4 מיליון חבילות. הגידול המשמעותי ביותר במספר החבילות התרחש בין שנת 2015 לשנת 2016 והגיע ל- 11 מיליון חבילות.

גרף 7: הגידול במספר החבילות

מקור: דו"ח בנק ישראל לשנת 2016

⁵⁶ ועדת היגוי "הפחתת יוקר המחיייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי" משרד האוצר (2017).

http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

⁵⁷ דו"ח בנק ישראל לשנת 2016

<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/Pages/DochBankIsrael2016.aspx>

⁵⁸ דו"ח הרשות להגבלים עסקיים "ייבוא אישי לקידום תחרות", (2017).

<http://www.antitrust.gov.il/subject/166/item/34835.aspx>

⁵⁹ ועדת היגוי "הפחתת יוקר המחיייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי" משרד האוצר (2017).

http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

על פי נתוני דו"ח ועדת ההיגוי, שיעור הצמיחה השנתי של הרכישות ביבוא האישי הינו כ - 22%.

מנתוני דו"ח הרשות להגבלים עסקיים עולה כי 99% מכמות החבילות המיובאות לארץ ביבוא אישי מגיעות דרך הדואר ו- 1% נשלח עם חברות הבלדרות. על פי נתוני חברת הייעוץ TASC, היקף הרכישות באינטרנט ביבוא אישי מקוון בשנת 2016 היה כ- 3 מיליארד ₪.⁶⁰ על פי נתוני משרד הכלכלה והתעשייה, היקף הרכישות הישראליות באינטרנט מחו"ל דרך הדואר היה כ - 2.1 מיליארד ₪ בשנת 2016.⁶¹

מתוך הערכות שנעשו על ידי חברת TASC, כפי שנתחו הן על ידי ועדת ההיגוי והן על ידי משרד הכלכלה והתעשייה, מגיע שוק הבלדרות להיקף של כ - 1.1 מיליארד ₪ (3 מיליארד ש"ח יבוא אישי על פי חברת TASC בניכוי נתוני ערך החבילות שעוברות דרך הדואר, על פי משרד הכלכלה והתעשייה, כ- 1.7 מיליארד ש"ח). המתחלקים על פני 510 אלף חבילות (גרף 7) בשנת 2016 (מספר החבילות ב - 2016 הינו 51.4 מיליון המהווים 99% מסך החבילות). מתוך נתונים אלו, ערך חבילה ממוצעת גבוה מערך החבילה הפטור ממס, ועל כן הן מחויבות במס מלא. בהנחה כי מדובר ב - 1% בלבד וכי ערכן הממוצע גבוה מהשיעור הזכאי לפטור, לא נכללו החבילות מבלדרות בהערכת השפעות הפטור ממס.

עוד מנתונים שנאספו במשרד הכלכלה והתעשייה, עולה כי ערך חבילה ממוצע הינו כ - \$10 וכי ערכם של 96% מהחבילות המיובאות באמצעות הדואר נמוך מ-\$50. אלה הן חבילות הפטורות מתשלומי מע"מ ומכס.

לשם בדיקת מקסימום החיסכון ממס לרוכשים כתוצאה מהפטור, הונח כי ערך חבילה ממוצע הנשלח דרך הדואר הוא ₪50 (כ-\$15). ערך החבילות על פי שנים מחושב מתוך הנתונים לעיל.

⁶⁰ TASC Consulting and Capital - "איך צמיחת שוק ה E-COMMERCE משנה את פני שוק הקמעונאות בישראל?" (יוני 2016), מתוך אתר החברה <http://tasc-consulting.com/Uploads/dbsAttachedFiles/ecommerce.pdf>. נדלה במרץ 2018.

⁶¹ מתוך נתוני משרד הכלכלה והתעשייה שהוצגו על ידי הממונה על חוקיות היבוא, ביום עיון בנושא יבוא אישי באינטרנט, במכללה למנהל בראשון לציון, בתאריך 14 באפריל, 2018.

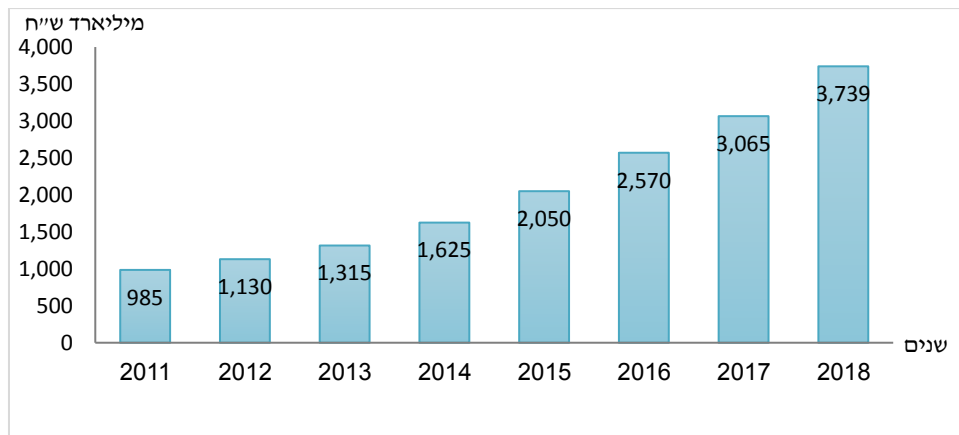
מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

גרף 8: גודל שוק היבוא האישי הפטור ממס

חישוב מתוך הנתונים

הגרף מציג את חישוב ערך החבילות ששוגרו דרך הדואר אשר היה 2.57 מיליארד ש"ח בשנת 2016. ובשנת 2018 צפוי להגיע ל - 3.7 מיליארד ₪ בהנחת שיעור גידול של 25% לשנה. נתונים אלה מלמדים על גידול שנתי מתמיד בסך ערך החבילות המוזמנות בשנה, ביבוא אישי מקוון, החל משנת 2011 ועד היום.

4.1.2. ירידות מחירים

כאמור, בפרק הסקירה הספרותית, המשק הישראלי הינו משק קטן בעל רמת ריכוזיות גבוהה, רגולציה עודפת וחסמי סחר. מאפיינים אלו הינם מהגורמים המרכזיים לכך שרמת המחירים של מרבית מוצרי הצריכה בישראל בהשוואה לשכר השנתי גבוהה ב - 19% מהמוצע ב - OECD.⁶²

⁶² משרד האוצר, דו"ח ועדת ההיגוי להמלצות על הסרת חסמים ליבוא אישי, (2017).
http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonalImport.pdf

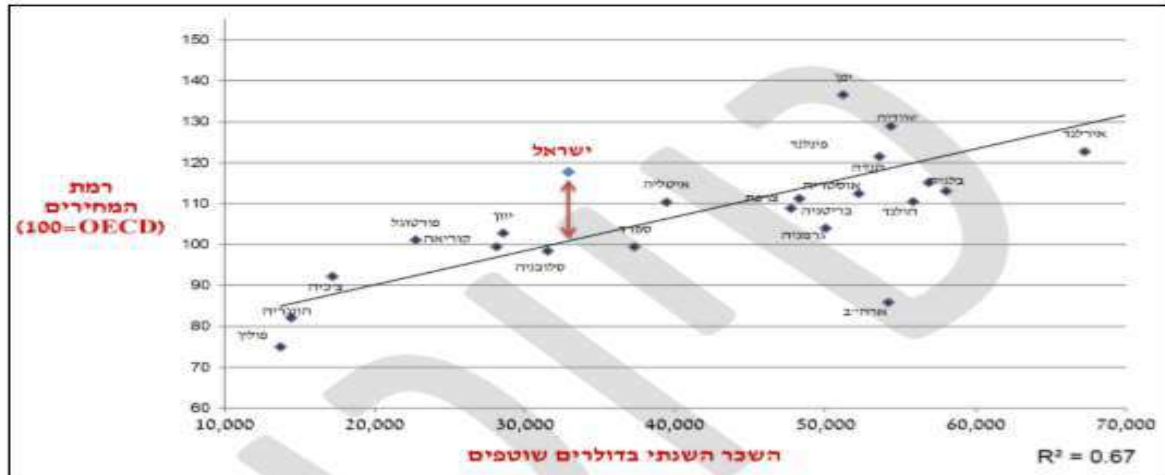
מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

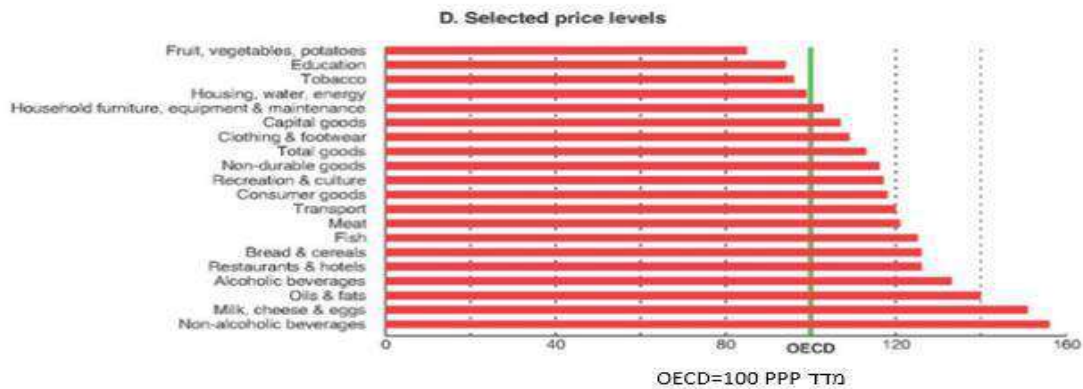
גרף 9: רמת מחירי מוצרי הצריכה הפרטית בהשוואה לשכר השנתי, השוואה בינלאומית, 2011

מקור: נתוני OECD (נלקח מתוך דוח משרד האוצר, דו"ח ועדת ההיגוי להמלצות על הסרת חסמים ליבוא אישי, 2017).

בגרף 10, שהוצג בפרק הסקירה, מוצגים הבדלי המחירים בענפים שונים בין ישראל לממוצע ה-OECD. מוצרי הטקסטיל לדוגמה, גבוהים ביותר מ-10% מהממוצע ב-OECD.

גרף 10: הבדלי מחירים בענפים נבחרים בין ישראל ל-OECD לשנת 2011

Source: OECD Economic Surveys, Israel 2016 ⁶³

⁶³ OECD Economic Survey of Israel 2016. מתוך אתר ה-OECD. https://read.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-israel-2016_eco_surveys-isr-2016-en#page3

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

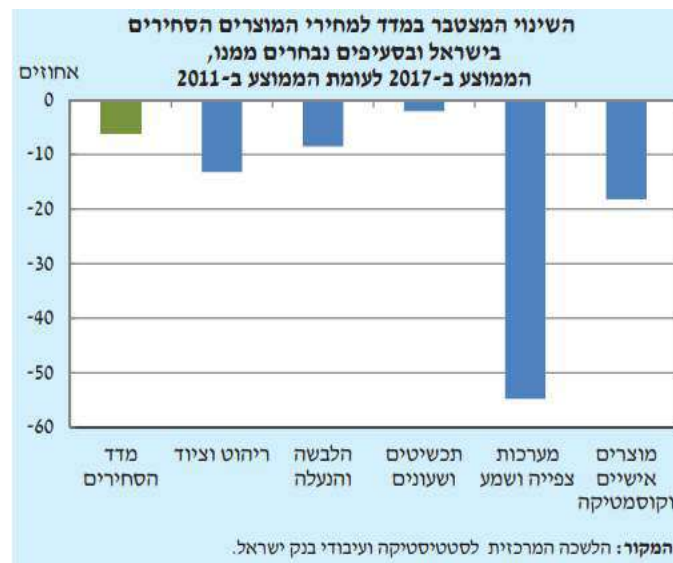
רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

להלן נבדוק את השתנות המחירים בעקבות פתיחת השוק ליבוא האישי

גרף 11, המבוסס על נתוני בנק ישראל לשנת 2017, מתייחס למוצרים עיקריים המהווים נשוא ליבוא אישי מקוון: הלבשה והנעלה, ריהוט וציוד, תכשיטים ושעונים, מערכות צפייה ושמע⁶⁴ וקוסמטיקה. בגרף נראה השינוי שחל במחיריהם יחסית למדד המוצרים הסחירים. נתוני בנק ישראל מציגים ירידות חדות במוצרים נשוא יבוא אישי מקוון בהשוואה למדד המוצרים הסחירים.⁶⁵

גרף 11: השינוי המצטבר במדד למחירי המוצרים הסחירים בישראל בסעיפים נבחרים ממוצע לעומת ממוצע 2011

מקור: דו"ח בנק ישראל לשנת 2017

⁶⁴ הירידה החדה במערכות צפייה ושמע נבעה גם משיפורים טכנולוגיים. מתוך דו"ח בנק ישראל לשנת 2017. <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

⁶⁵ דו"ח בנק ישראל לשנת 2017. <http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

למרות הירידות במחירים כתוצאה מהרכישות ביבוא האישי המקוון, ההשפעה על האינפלציה היא קטנה, הואיל ורכישות מקוונות מתמקדות במוצרים בעלי משקל נמוך יחסית בסך ההוצאה של משק הבית בישראל.

בנוסף, הרכישות מאתרים בין-לאומיים אינן נכללות במדד המחירים לצרכן בישראל ולכן אינן משפיעות עליו ישירות, אולם הן משפיעות עליו בעקיפין מכיוון שהן יוצרות תחרות למוצרים המקומיים ולכן משפיעות על המחירים.⁶⁶

מנתוני דו"ח בנק ישראל לשנת 2017⁶⁷ עולה כי העלייה בהיקף הרכישות המקוונות (בארץ ובחו"ל) הייתה בשיעור נמוך מ-5% מסך הצריכה למשק הבית. בהשוואה למדינות גוש האירו ולארה"ב מצטיירת תמונה דומה: במדינות גוש האירו נמצא כי הגידול בהיקף הרכישות המקוונות משפיע על האינפלציה במידה מתונה בלבד.

בארה"ב נמצא כי בשנת 2017 הובילה התגברות המסחר המקוון לכך שהאינפלציה פחתה בכ-0.1 נקודת אחוז. התחרות גברה משום שנתח השוק של הרכישות המקוונות גדל בעקבות היצע מוצרים מתרחב, מחירים אטרקטיביים ומשלוח זול. גידול זה הקשה על ענקיות הקמעונאות (הבלתי מקוונות) בארה"ב להעלות מחירים וגרם להן לסגור סניפים רבים.⁶⁸ מדובר בתהליך גלובלי שישראל אינה חריגה בו, הן מבחינת ההיקף והן מבחינת ההשפעה על המחירים.

4.1.3 השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על יוקר המחיה

יוקר המחיה הוא מושג המתייחס לעלות הממוצעת לצריכה של משקי הבית באזור נתון הנדרשת לשם שמירה על רמת חיים מסוימת. מדדי יוקר המחיה משמשים לרוב כדי להשוות את עלות ההוצאות הנדרשת לשם שמירה על רמת חיים מסוימת באזורים גאוגרפיים שונים.⁶⁹ הבדלים ביוקר המחיה ניתנים למדידה במונחים של השוואת כוח הקניה במדינות או בערים שונות בעולם.

⁶⁶ דו"ח בנק ישראל 2017
<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/Pages/DochBankIsrael2017.aspx>

⁶⁷ דו"ח בנק ישראל לשנת 2017
<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/DocLib3/BankIsraelAnnualReport/%D7%93%D7%95%D7%97%20%D7%91%D7%A0%D7%A7%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%202017/page1.pdf>

⁶⁸ Bloomberg. 16.10.2017. Mark Whitehouse. "Amazon Might Help Explain the Inflation Mystery"
<https://www.bloomberg.com/view/articles/2017-10-16/amazon-might-help-explain-the-inflation-mystery>

⁶⁹ OECD Glossary of Statistical Terms. Cost of Living INDEX Definition.
<https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=4562>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

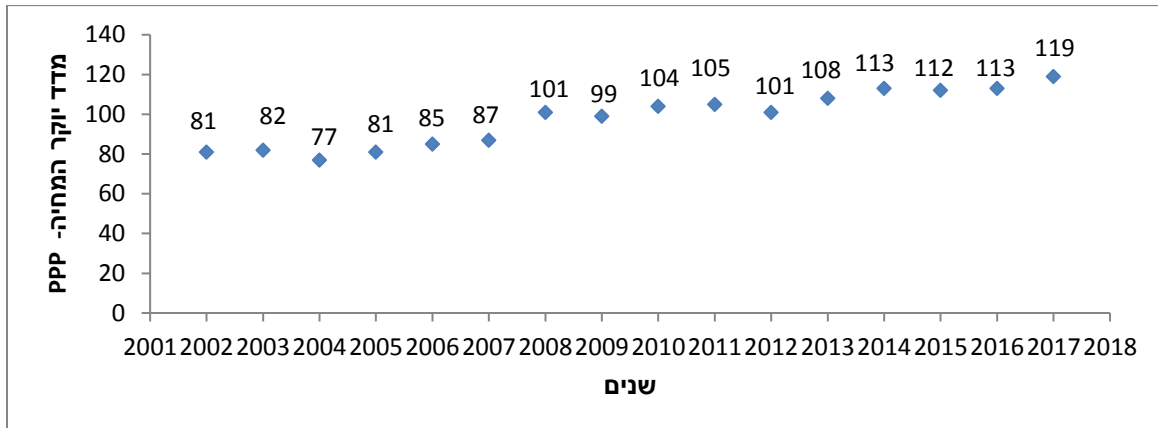
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

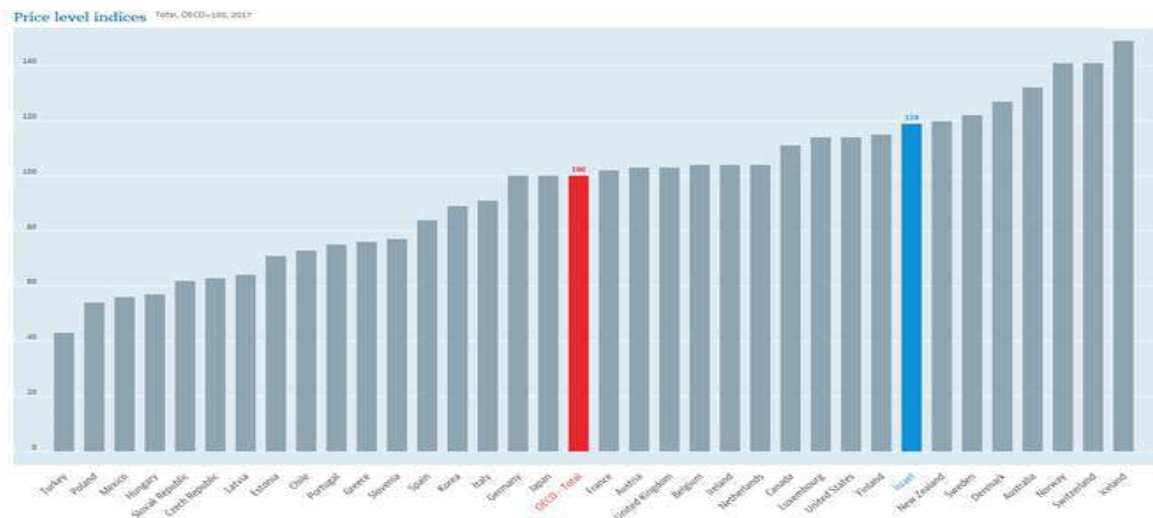
אינדקס רמת המחירים הוא היחס שבין כוח הקניה לבין שערי החליפין בשוק. באמצעות אינדקס זה, ניתן ללמוד באופן השוואתי על יוקר המחיה במדינות שונות. גרף 12 להלן מציג את השתנות מדד יוקר המחיה בישראל על פני השנים.

גרף 12: מדד יוקר המחיה בישראל PPP (Purchasing Power Parity)⁷⁰

כפי שנראה בגרף 13, רמת המחירים בישראל גבוהה מהממוצע במדינות ה-OECD. לפי אינדקס יוקר המחיה בשנת 2016, המדד בישראל עמד על 119 בישראל לעומת 100 בממוצע במדינות ה-OECD. האינדקס נשען על שערי חליפין, ולכן רמת הדיוק שלו אינה גבוהה, אך הוא תורם לתמונת מצב כללית

גרף 13: יוקר המחיה: השוואה בין מדינות - OECD

מקור: הגרף נדלה מנתוני ה-OECD⁷¹

⁷⁰ נתוני ה-OECD נדלו בתאריך 20.3.2018. <https://data.oecd.org/price/price-level-indices.htm>
⁷¹ נתוני ה-OECD כפי שנדלו בתאריך 20.3.2018. <https://data.oecd.org/price/price-level-indices.htm>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

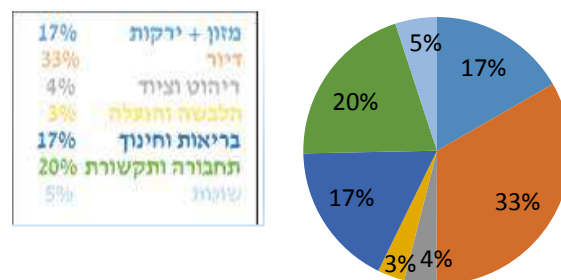
תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

מדד יוקר המחיה בשנת 2017 : ישראל - עמודה כחולה (119) בהשוואה לממוצע ה - OECD המוצג בעמודה האדומה (100).

השוואת מחירי הצריכה הפרטית בישראל ובמדינות ה - OECD לאורך זמן ביחס לתוצר לנפש, מעלה ראיות תומכות לכך שרמת המחירים בישראל גבוהה בהשוואה בין-לאומית זה שנים רבות. התבוננות ברכיבי הצריכה השונים מגלה שחלק ניכר מעליית המחירים שחלה בישראל מתחילת שנות האלפיים נובעת ממחירי המוצרים הבלתי סחירים, כמו מזון ודיר. עליית מחירי המוצרים הסחירים הייתה מתונה יותר, ובסעיפי הצריכה שנחשפו לייבוא, כמו ביגוד והנעלה, ריהוט וציוד לבית, אף נרשמה ירידת מחירים משמעותית.⁷² (למדדים נוספים לבחינת יוקר המחיה, ראה נספח 3).

ניתן לצפות שיוקר המחיה לא יושפע מהעלייה בהיקף היבוא האישי, וזאת בעיקר בגלל מרכיב הדיר, המשפיע באופן משמעותי על יוקר המחיה בהיותו כ - 33% מהוצאות משקי הבית (כפי שמפורט בגרף 14 להלן). כמובן, דיר אינו ניתן ליבוא אישי מקוון, וממילא אין ליבוא האישי המקוון השלכה עליו.

גרף 14: התפלגות הוצאות משקי הבית לפי קטגוריות צריכה לשנת 2016⁷³

מקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

מעוגת התפלגות ההוצאות למשקי בית ניתן לראות כי 87% מהוצאות אלה מיועדות לדיר (33%); מזון וירקות (17%); בריאות וחינוך (17%); תחבורה ותקשורת (20%). מוצרי הצריכה בקטגוריות בהן נעשה יבוא אישי מקוון תופסות אחוז נמוך בלבד מסך ההוצאה של משק הבית, על כן השפעתו על יוקר המחיה הינה שולית.

⁷² גלעד ברנד, יוקר המחיה בישראל בהשוואה בין לאומית: פרספקטיבה היסטורית. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל. דוח מצב המדינה-חברה כלכלה ומדיניות 2015. http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/pricelevel.pdf

⁷³ מתוך נתוני הלמ"ס. http://www.cbs.gov.il/reader/?Mlval=cw_usr_view_SHTML&ID=312

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

4.1.4. השפעת הפטור ממסוי יבוא אישי על הוצאות משקי הבית

על מנת לבחון את השפעת הפטור ממסוי ביבוא אישי מקוון על הוצאות המשקי הבית, נבחנו משקי הבית בישראל בעלי פוטנציאל רכישה.

להלן ההנחות על פיהן חושבו משקי הבית הפוטנציאליים:

סך משקי הבית בישראל לשנת 2016 היה 2.47 מיליון.⁷⁴

מתוך סך משקי הבית הורדו משקי הבית להם אין פוטנציאל רכישה:

- 73 אלף אנשים הם חסרי חשבון בנק ו-16% ממשקי הבית לא מחזיקים כרטיס אשראי.⁷⁵
משמע, הם חסרי אמצעי רכישה באינטרנט.

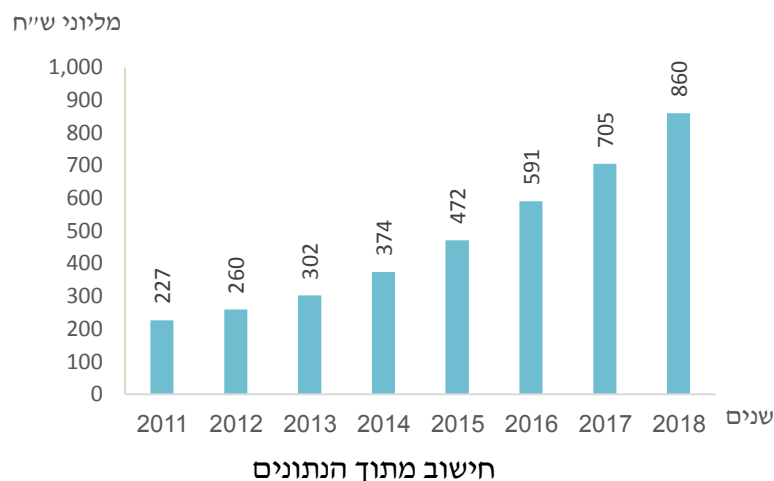
- מתוך סקר שערכה חברת e-bay, יותר מ-93% מהישראלים מבצעים קניות באינטרנט, מתוכם 95% מכירים את חגי הקניות הבינלאומיים וקונים בתקופות אלו.⁷⁶

מנתונים אלו נגזר כי סך משקי הבית בעלי פוטנציאל רכישה ב-2016 היה 1.76 מיליון.⁷⁷

חישוב הפטור ממס נגזר מ-17% פטור ממע"מ ו-6% פטור ממוצע ממכס, לפי ערך חבילה של 50 ש"ח, ובהנחה שהמסים היו נגבים מהשקל הראשון.

גרף 15 מציג את סך החיסכון לסך משקי הבית בחלוקה על פי שנים.

גרף 15: סך החיסכון מהפטור ממע"מ וממכס

⁷⁴ מתוך נתוני הלמ"ס. http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=cw_usr_view_SHTML&ID=312

⁷⁵ לקוח מתוך אתר INFMONEY פורטל המידע הפיננסי. <http://www.bankrate.co.il>

⁷⁶ The Times of "Israelis top internet charts for online shopping". TOI STAFF. 31 May 2016. Israel.

<https://www.timesofisrael.com/israelis-top-internet-charts-for-online-shopping>

⁷⁷ ידיעות אחרונות. סקר איביי: "95% מהישראלים קנו לפחות פעם אחת באינטרנט". מירב קריסטל. 31 במאי 2016. <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4810132,00.html>
סך משקי הבית 2.47 בניכוי חסרי כרטיס אשראי 400 אלף.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

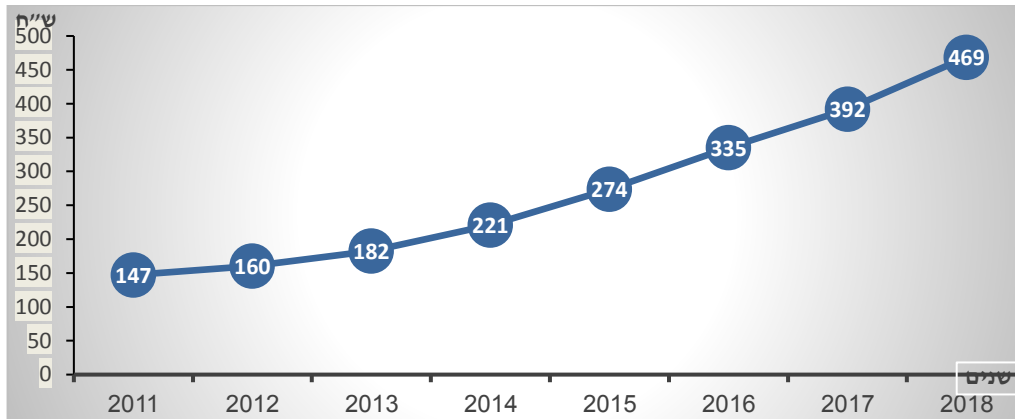
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

בחלוקת סך החיסכון השנתי במספר משקי הבית הרוכשים הפוטנציאליים, נקבל כי סך החיסכון השנתי בהוצאה מפטור ממס למשק בית הרוכש באינטרנט מחו"ל ביבוא אישי מקוון הינו 335 מיליון ש"ח בשנת 2016, ובשנת 2018 - 469 מיליון ש"ח.⁷⁸ כמפורט בגרף 16 להלן:

גרף 16: פירוט החיסכון ממס של משק בית רוכש אחד

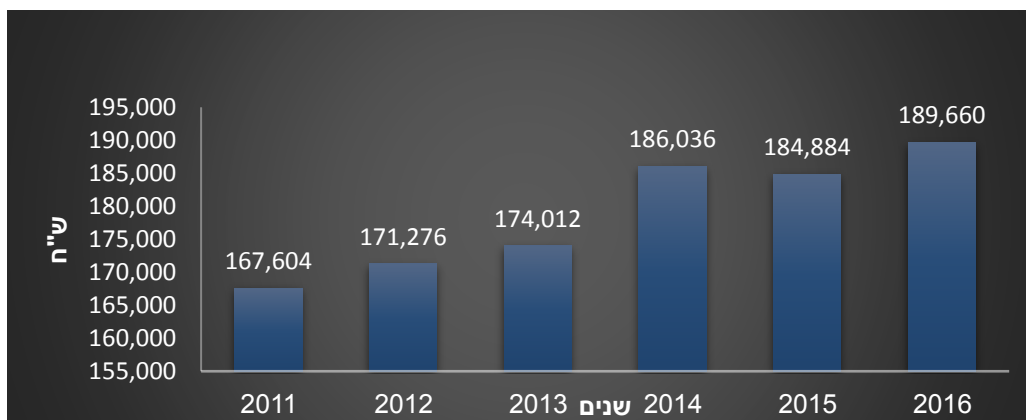

חישוב מתוך נתונים

סך החיסכון השנתי הולך ועולה בד בבד עם העלייה ביבוא האישי המקוון. עם זאת, ניתן לראות שמדובר בערכים מוחלטים קטנים ביותר בהנחה מקסימלית.

חישוב שיעור החיסכון מתוך סך הצריכה השנתית של משקי הבית:

גרף 17: סך הצריכה השנתית במשק בית

מקור: נתוני הלמ"ס⁷⁹

⁷⁸ סך החיסכון השנתי בשנת 2016 כפי שמוצג בגרף 9 הינו 591 מיליון ש"ח מחולק ל- 1.6 מיליון משקי בית רוכשים פוטנציאליים בשנת 2016 ובקורלציה בשנת 2018.

⁷⁹ נתון מתוך הלמ"ס בדלר במרץ 2018
http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=cw_usr_view_SHTML&ID=312

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

הנתונים מלמדים שאחוז החיסכון השנתי למשק בית מהזמנות באינטרנט בשנת 2016 הוא 0.002% ⁸⁰ מסך הצריכה השנתית, כלומר - חסכון זניח.

4.2. השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על תקציב המדינה

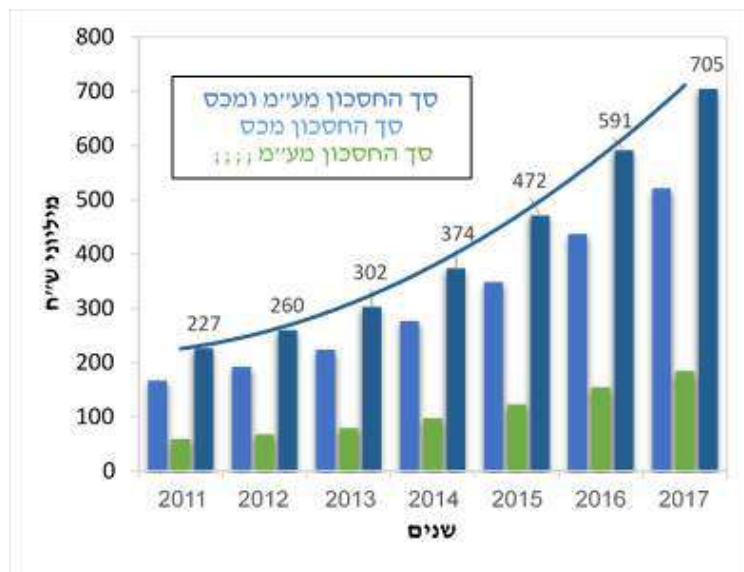
ההשפעה תיבחן במספר רכיבים:

1. אובדן הכנסות המדינה כתוצאה מהפטורים;
2. השפעה על התעסוקה.

4.2.1. אובדן הכנסות המדינה כתוצאה מהפטור

מניתוח הנתונים בפרק הקודם עולה כי סך ההפסד הכנסות המדינה בשנת 2016 בהנחת רכישה של 50 ש"ח עומד על 437 מיליון ש"ח ממע"מ (17%), ו-154.2 מיליון ש"ח ממכס (6%). סה"כ אובדן ההכנסות בשנת 2016 עמד על 591 מיליון ש"ח, ובשנת 2017 עמד על 704 מיליון ש"ח. נציג בגרף 18 להלן:

גרף 18: סך העלות למדינה בגין הפטור על פני שנים

חישוב מתוך הנתונים

⁸⁰ לדוגמה בשנת 2016 - 335 ש"ח מסך צריכה שנתית של 189,660 ש"ח.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

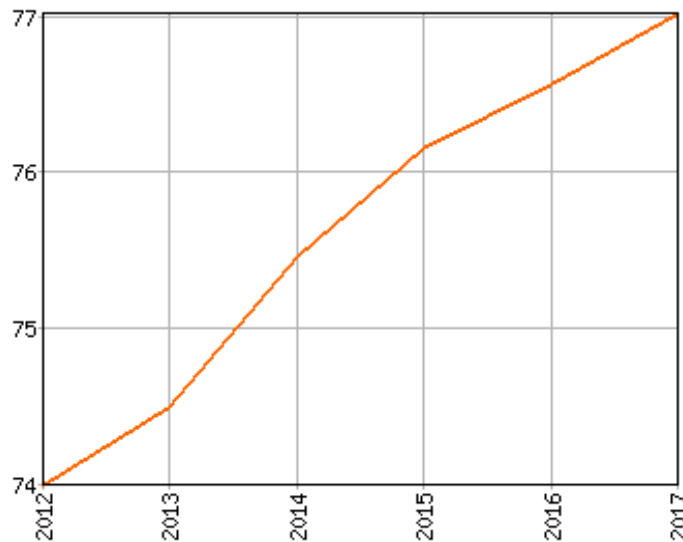
סך תקציב המדינה בשנת 2016 עמד על 446 מיליארד ₪.⁸¹ סך היבוא האישי באינטרנט שהיה פטור ממס בשנה זו היה 2.57 מיליארד ₪. סך ההפסד השנתי מהפטור ממיסים מסים בשנה זו היה 591 מיליון ₪. מתוך סך תקציב המדינה בשנת 2016 הוא 0.0013%. כלומר - זניח.

4.2.2. השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על התעסוקה במשק

בדיקת כלל התעסוקה במשק מאפשרת לבחון אם להתייעלות בענפים מסוימים, שהייתה כרוכה בפיטורי עובדים, יש השפעה על אחוז המועסקים בכלל המשק. מנתוני גרף 19, שיעור המועסקים במשק עלה משנת 2012 ב - 3%. משמע, ליבוא האישי המקוון לא הייתה השפעה מהותית על כמות בלתי המועסקים במשק. לכן, גם פטור המס ביבוא אישי מקוון נראה חסר השפעה משמעותית, על היקף התעסוקה. למרות, שבענפים מסוימים, דוגמת ענף הטקסטיל קיימת ירידה בכמות המועסקים שאינה ניכרת בכלל התעסוקה במשק.⁸²

גרף 19: נתוני תעסוקה מינואר 2012

אחוזי תעסוקה במשק

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה⁸³

⁸¹ אגף התקציבים משרד האוצר http://mof.gov.il/BudgetSite/statebudget/BUDGET2015_2016
⁸² להערכת עוסקים בענף הבלדרות, שרואיינו לצרכי המחקר, קיים גידול בתעסוקה בענף הבלדרות של כ 5% בעיקר בתחום הבלדרות b2c גידול זה לא כולל התייחסות לגידול בתחום ניהול התקשורת ברשת, עבור חברות הבלדרות, כתוצאה מהגידול בפעילות b2c. וכך גידול משמעותי בתחום הפיתוח הטכנולוגי.
⁸³ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה www.cbs.gov.il/appligr_maagar.cgi

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

4.3. בחינת השפעת הפטור ממס ביבוא אישי מקוון על ענפי משק: היבטי תחרות, רווחיות ותעסוקה

בסעיף זה נבחן האם לגידול הצריכה ביבוא אישי מקוון הייתה השפעה על ענפים במשק. לצורך כך ייבחנו הסעיפים הבאים: התחרות בענף, רווחיות החברות הפועלות בו והתעסוקה. מתוך בחינה זו תיגזר השפעתו של הפטור ממיסוי. לשם הערכת ההשפעה, נערך מיפוי של השווקים הרלבנטיים על פי ענפי רכישה עיקריים שבהם מבוצע יבוא אישי מקוון. מקור: נתוני משרד הכלכלה⁸⁴

קטגוריית הצריכה	חלקה של קטגוריית הצריכה בסך החבילות ביבוא אישי מקוון לשנת 2016
ביגוד	34%
ריהוט וציוד לבית	15%
אביזרים לטלפון וטאבלטים	5%
קוסמטיקה/ פארם	11%
צעצועים קטנים (כולל רחפנים)	4%
נעליים	11%
ראוטרים וציוד תקשורת	2%
חלקי חילוף לרכב וציוד לרכב	1%
אביזרי ספורט, רכיבה ומטייל	2%
תיקים/ארנקים	1%
תכשיטים/שעונים	1%
אביזרי שמע (אוזניות, רמקולים)	3%
סה"כ	100%

⁸⁴ מתוך נתונים שנמסרו בהרצאתו של הממונה על חוקיות היבוא במכללה למנהל יום עיון בנושא היבוא האישי 14 באפריל 2018.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

מנתונים אלה עולה כי הענפים העיקריים בהם נערכות רכישות ביבוא אישי מקוון הם: ביגוד והנעלה (45%), מוצרים לבית (15%) וקוסמטיקה/פארם (11%), אלה היוו ביחד 71% מערך היבוא האישי המקוון לשנת 2016. במיפוי עלה כי עיקר היבוא האישי המקוון נעשה בענפי הטקסטיל וההנעלה וענף הפארם. לפיכך נבחרו מקרי בוחן אלו וכן לאור זמינות הנתונים בהם.

4.3.1. ענף הטקסטיל וההנעלה

סגירת חנויות - בחודשים דצמבר 2017 וינואר 2018 הגישו שתי חברות הפועלות בענף - הוניגמן⁸⁵ שהפעילה 137 סניפים, ורשת 'אופנה צרפתית לגבר בע"מ', זכיינית המותג 'סליו' בישראל,⁸⁶ בקשות להקפאת הליכים. בנוסף, עובדי חברת "מישמיש" הגישו כנגד החברה בקשה להקפאת הליכים בגין אי תשלום משכורות, וחברת "נעלי מרקו"⁸⁷ סגרה את פעילויותיה.⁸⁸ חלק מהחברות המקומיות שאוזכרו לעיל כבר היו בקשיים בעבר שכלל הנראה החמירו. חב' נעלי מרקו הייתה מצויה בהקפאת הליכים לפני כשנתיים וביצעה הסדר מול נושיה; חב' מישמיש נרכשה לפני כחמש שנים מידי כונס נכסים. על פי הדיווחים, חב' הוניגמן סיימה את שנת 2016 עם הון חוזר שלילי (נכסים שוטפים הנמוכים מהתחייבויות שוטפות). בדו"ח השנתי של חב' קסטרו מודל בע"מ לשנת 2017 נכתב: "תחום האופנה בישראל עבר מהפכה החל משנת 1996, ההורדה המתמשכת של מכסים על יבוא מוצרים, התייקרות יחסית של הייצור המקומי, מיתון במשק, התחזקות התחרות המקומית, כניסת רשתות בינלאומיות לארץ ויציאת רשתות מקומיות לחו"ל".⁸⁹

דיווחים עצמיים – ניתן ללמוד על תחרות מואצת בענף הטקסטיל בין השאר מתוך דיווחים של חברות פעילות בדו"חות הכספיים. בדו"ח הכספי השנתי של חברת פוקס-ויזל בע"מ נכתב: "החברה פועלת בשוק תחרותי במיוחד, הכולל גופים רבים בהם יצרנים, יבואנים, רשתות אופנה בינלאומיות, רשתות אופנה מקומיות, אתרי אינטרנט בינלאומיים ומקומיים וחנויות פרטיות.

⁸⁵ פרי"ק (ת"א) 30790-02-18 הוניגמן ובניו בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי (פורסם בנבו, 25.02.2018). כלכליסט, אורנה יפת, 14.2.2018 קריסה גדולה בענף האופנה: הקפאת הליכים לרשת הוניגמן.

<https://www.calcalist.co.il/marketing/articles/0.7340.L-3731922.00.html>

⁸⁶ פרי"ק (ת"א) 11-17-2079 אופנה צרפתית לגבר בע"מ נ' כונס הנכסים הרשמי (פורסם בנבו, 01.11.17).

⁸⁷ פרי"ק 17428-03-18 נעלי מרקו בע"מ נ' כונס נכסים רשמי תל אביב ואח'

⁸⁸ גלובס, שני מוזס, 15.2.2018, שוק האופנה הישראלי מתייבש: כך קרסו 4 רשתות תוך חצי שנה.

⁸⁹ <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001224140> נדלה באפריל 2018.

2017. דוחות כספיים חברת קסטרו מודל בע"מ
<https://castro.com/media/wysiwyg/2017/landing/20170424-he-dochot-snatieim/pdfs/31.12.17.pdf> נדלה באפריל 2018.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

בנוסף, בשנתיים האחרונות עם כניסת מדיניות השמיים הפתוחים

והעליה בנוסעים לחו"ל חל גידול ברכישות בחו"ל על חשבון השוק המקומי.⁹⁰

ביוני 2018 הודיעה קסטרו⁹¹ על עסקת ענק בה תממש את האופציה ותרכוש את יתרת המניות של קבוצת הודיס כהמשך לרכישה מיום 28 באוגוסט 2016.⁹² רכישה זו כפופה לאישור הממונה על ההגבלים העסקיים ולאישור האסיפה הכללית של חברת קסטרו.

נתונים אלה מצביעים על כך שענף הקמעונאות מצוי בתנודה. הם מאוששים טענות של קמעונאיים בדבר משבר נמשך, אשר לדבריהם מקורו ברגולציה עודפת וביבוא אישי מקוון הולך וגובר.⁹³

מתוך הביאורים לדו"חות הכספיים של חב' קסטרו מודל בע"מ, קבוצת גולף בע"מ⁹⁴ וחב' פוקס-ויזל בע"מ לשנת 2017, ניתן ללמוד מהם הגורמים שהחברות מצביעות עליהם כבעלי השפעה על מצב הרווחיות של הרשתות הקמעונאיות בשנה זו:

1. **גידול בהיקף הרכישות המבוצעות באתרי אינטרנט**, בשילוב הפטור ממע"מ הניתן לרכישות מקוונות מאתרים בחו"ל, גורם לשינוי בתמהיל המכירות בין ערוצי המכירה הפיזיים וערוצי המכירה המקוונים.^{95, 90}
2. ירידה במחירי הטיסות לחו"ל מביאה לגידול בכמות הישראלים היוצאים לחו"ל ומגדילה את נתח הרכישות המבוצעות בחו"ל.^{96, 97}

⁹⁰ דוחות כספיים חברת פוקס-ויזל בע"מ. <file:///C:/Users/user/Downloads/e1151496-00.pdf>

⁹¹ קסטרו מודל בע"מ. דו"ח מיידי. דיווחים לבורסה. 25.6.2018.

<https://maya.tase.co.il/reports/details/1169478>

⁹² קסטרו מודל בע"מ. דו"ח מיידי. דיווחים לבורסה. 28.8.2016.

<https://maya.tase.co.il/reports/details/1054614>

⁹³ ראה: אוריאל לין. מאמר דעה. הכול בגלל אפליית המס. גלובס. 9.3.2018.

<https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001228339>

"נלחמים ביבוא האישי: בכירי ענף האופנה ייפגשו מחר עם כחלון". חגי עמית. דה מרקר 21.02.2018.

<https://www.themarker.com/news/macro/1.5841929>

"היבואנים מזהירים: "היבוא האישי ימוטט אותנו"". הדר חורש. וואלה. 24.1.2018.

<https://finance.walla.co.il/item/3129779>

⁹⁴ קבוצת גולף א. ק. בע"מ דוח תקופתי ליום 31 בדצמבר 2017. www.golfgroup.co.il/wp-content/uploads/2018/04/

<pdf> קובץ-להעלאה-לאתר-האינטרנט.

⁹⁵ מתוך דוחות כספיים חברת גולף לשנת 2017 (הערת שוליים 93): "בפעילות המכירה המקוונת מתחרים בפעילות הקבוצה אתרי אינטרנט רבים מהארץ ומחו"ל. בין המתחרים המרכזיים, ניתן למנות את סטייל ריבר Asos, Aliexpress, ואחרים, שהינם אתרי אינטרנט "עצמאיים" שאינם שייכים לרשת שיווק פיזית. לחלק מהאתרים הזרים קיימת פעילות מכירה נרחבת בישראל, ואחדים מהם (כמו Asos) פתחו נציגויות מקומיות. האחרונות, מאופיינות בעלייה משמעותית ברכישות מקוונות של בגדים, בארץ ובחו"ל, ומחירי הבגדים הנרכשים ברכישה מקוונת בחו"ל משפיעים גם על המחירים בישראל, בין ברכישה מקוונת ובין ברכישה בחנויות."

www.golfgroup.co.il/wp-content/uploads/2018/04/

<pdf> קובץ-להעלאה-לאתר-האינטרנט.

⁹⁶ דו"חות כספיים חברת פוקס-ויזל בע"מ ע' 15 <file:///C:/Users/user/Downloads/e1151496-00.pdf> נדלה

באפריל 2018

⁹⁷ דו"חות כספיים חברת קסטרו מודל בע"מ 2017 בעמ' 9

<https://castro.com/media/wysiwyg/2017/landing/20170424-he-dochot-snatieim/pdfs/31.12.17.pdf>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

3. התפתחות תחום ה- Outlet וחנויות הדיסקאונט המוכרות אופנה במחירים נמוכים מאד - גורמת לתחרות בענף.⁹⁸
4. כניסת מתחרים בינלאומיים נוספים בתחום הקוסמטיקה והטיפוח האישי.⁹⁹
5. עונתיות - תוצאות הרבעונים בהם נמכרים פריטי חורף מושפעות ממזג האוויר. לדוגמא, חודש דצמבר 2017 אופיין בטמפרטורות גבוהות מהמקובל ובמיעוט גשמים. לפי הנתון, הדבר הוביל לפגיעה במכירות מוצרי החורף.^{100,101,102}
6. עליית שכר המינימום בדצמבר 2017 גרמה להגדלת הוצאות השכר בענף. על פי נתוני הלמ"ס, שכר המינימום בענף עמד על 5,283 ₪, הנמוך משכר המינימום במשק.^{103,104}
- האיום המרחף הנובע מהמסחר האלקטרוני, בפרט מכיוון של קמעונאיות זרות המתמחות במכירות מקוונות כדוגמת Next ו-Asos¹⁰⁵ הבריטיות, לא פוסח גם על קבוצות האופנה העולמיות דוגמה לקשיים שעלולים להיווצר כתוצאה מהתגברות הסחר המקוון היא המגמה השלילית בקרב חברות הטקסטיל בארה"ב.¹⁰⁶
- ואולם ישנם הבדלים יסודיים בגורמי המאקרו בין ענף הטקסטיל בישראל וענף הטקסטיל בארה"ב (שכר ריאלי, גורמים גיאופוליטיים וכו'). גם הפריסה הגיאוגרפית בישראל שונה מהותית מזו בארה"ב, שכן בישראל נחשב קל יותר להגיע לחנויות פיזיות ולבצע רכישה, בהשוואה לאזורים בארה"ב בהם הקמעונאיות המקוונות "נוגסות" בהכנסותיהן של קמעונאיות ההלבשה המסורתיות. נראה שקמעונאיות ההלבשה בארה"ב משנות את המודלים העסקיים המסורתיים, בכדי להתאימם לדרישות הצרכנים למשלוח מהיר ומידי, ובדרך כלל בחינם, תוך היפטרות מסניפים בעלי ביצועים נמוכים, והשקעה ביכולות השינוע והלוגיסטיקה.¹⁰⁷ ניתן לציין את

⁹⁸ קבוצת גולף א. ק. בע"מ דוח תקופתי ליום 31 בדצמבר 2017. www.golfgroup.co.il/wp-content/uploads/2018/04/pdf-קובץ-להעלאה-לאתר-האינטרנט.

⁹⁹ קבוצת גולף א. ק. בע"מ דוח תקופתי ליום 31 בדצמבר 2017. www.golfgroup.co.il/wp-content/uploads/2018/04/pdf-קובץ-להעלאה-לאתר-האינטרנט.

¹⁰⁰ דו"חות כספיים חברת פוקס-ויזל בע"מ עמ' 22. <file:///C:/Users/user/Downloads/e1151496-00.pdf>.

¹⁰¹ Golf & Co. קבוצת גולף א. ק. בע"מ דוח תקופתי ליום 31 בדצמבר 2017. www.golfgroup.co.il/wp-content/uploads/2018/04/pdf-קובץ-להעלאה-לאתר-האינטרנט.

¹⁰² דו"חות כספיים חברת קסטרו מודל בע"מ לשנת 2017 בעמ' 18. <https://castro.com/media/wysiwyg/2017/landing/20170424-he-dochot-snatieim/pdfs/31.12.17.pdf>.

¹⁰³ דו"חות כספיים חברת פוקס-ויזל בע"מ עמ' 13. <file:///C:/Users/user/Downloads/e1151496-00.pdf>.

¹⁰⁴ דו"חות כספיים חברת קסטרו מודל בע"מ 2017 בעמ' 8. <https://castro.com/media/wysiwyg/2017/landing/20170424-he-dochot-snatieim/pdfs/31.12.17.pdf>.

¹⁰⁵ <http://www.asos.com/>, <http://www.next.co.uk/>.

¹⁰⁶ בנק לאומי סקירת ענף הטקסטיל 2017 עמ' 15. https://biz.leumi.co.il/static-files/10/LeumiHebrew/economic_desk/Clothing_08.2017.pdf.

¹⁰⁷ בנק לאומי סקירת ענף הטקסטיל 2017. https://biz.leumi.co.il/static-files/10/LeumiHebrew/economic_desk/Clothing_08.2017.pdf.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

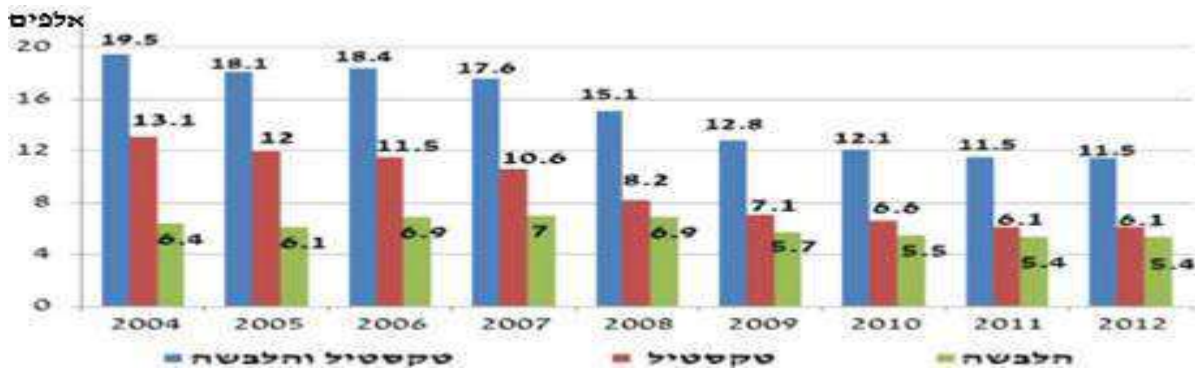
רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

השותפות שנרקמה בין חב' נייק לחב' אמזון לשיווק נעלי נייקי באמצעות פלטפורמת הסחר האינטרנטית של אמזון, המאפשרת לנייק למנף את יכולות הסחר המקוון.¹⁰⁸

מספר המועסקים בענף הטקסטיל - נמצא במגמת ירידה משנת 2004, ולכן לא ניתן לייחס זאת בהכרח לגידול ביבוא האישי המקוון, שהחל לגדול רק בשנים האחרונות; ראו גרף 20:

גרף 20: מספר המועסקים בענף הטקסטיל והלבשה באלפים בשנים 2004-2012¹⁰⁹

מקור: הכנסת מרכז המחקר והמידע השפעת ההפחתה של שיעורי המכס על ענפי הלבשה והטקסטיל- ניתוח כלכלי 2013

מדד המחירים לצרכן -- בהשוואה שנתית של מדד המחירים לצרכן בסעיפי הלבשה וההנעלה, כמוצג בגרף 15 להלן, עולה שמדד מוצרי הלבשה נמצא בירידה כבר משנת 2012. בשנת 2017 ירד המדד ב- 3% בהשוואה לשנת 2016. זוהי ירידה חדה יחסית לשנים קודמות. ייתכן שהיא מדגישה את התחרות הגוברת בענף, הן מצד המכירות בחו"ל (פיזיות ומקוונות) והן מצד ריבוי מותגים מקומיים המורידים את מחירי המוצרים במסגרת מבצעים וכד'. קטגוריות המשנה במדד מחירי הלבשה מראות כי כמעט בכל הקטגוריות חלו ירידות מחירים. מדד המחירים הממוצע של מוצרי ההנעלה ירד בשנת 2017 ב- 5.3%. ניתן להניח כי הורדת 6% בשיעור המכס על פירטי הלבשה וטקסטיל בינואר 2018¹¹⁰ תגרום להורדה במחיר, שתבוא לידי ביטוי בקיץ (יש להניח כי הפריטים

¹⁰⁸ כלכליסט, 9.7.2017. ויקי אוסלנדר. כך הופכת אמזון את עורה למען המאבק בזיופים.

<https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3716706,00.html>

¹⁰⁹ אתר הכנסת. המחלקה לפיקוח תקציבי. השפעת ההפחתה של שיעורי המכס על ענפי הלבשה והטקסטיל – ניתוח

כלכלי. <https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m03179.pdf>

¹¹⁰ משרד האוצר. תכנית "נטו הוזלות" של שר האוצר: ביטול מסי קניה ומכסים בהיקף של כ-800 מיליון ₪.

http://mof.gov.il/Releases/Pages/neto_hozalot.aspx

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

הנמכרים כעת בחנויות חויבו במכס מלא מאחר והגיעו קודם להוזלת המכסים, וכי החיוב יגולגל לצרכן בחודשי החורף).

גרף 21: מדד המחירים לצרכן בסעיפי הלבשה והנעלה - שיעור שינוי שנתי

מקור: ניתוח מחלקת מחקר בנק לאומי ¹¹¹

רווחיות -- מניתוח הנתונים הכספיים המצרפיים ¹¹² של החברות דלתא, פוקס, קסטרו, גולף, בריל ותפרון ¹¹³ עולה תמונה הבאה:

1. סך ההכנסות המצרפיות של החברות הציבוריות לרבעון הראשון של 2017 עלה ב - 14% יחסית לרבעון מקביל שנה קודמת, והסתכם ב - 2.2 מיליארד ₪. חלק מהעלייה ניתנת לייחוס לחג הפסח שחל מוקדם השנה בהשוואה לשנת 2016. לשם השוואה, ההכנסות המצרפיות בשנת 2016 הסתכמו ב - 8.8 מיליארד ₪; **עליה** נומינלית של 7% בהשוואה לשנת 2015.
2. הרווחיות הגולמית המצרפית של החברות הציבוריות בענף **עלטה** ברבעון הראשון בשנת 2017 ב- 2.5 נקודות האחוז בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד, וירדה ב - 2.4 נקודות האחוז בהשוואה לרבעון הקודם. ¹¹⁴
3. הרווח התפעולי ירד ב- 0.1 נקודות האחוז ברבעון הראשון של שנת 2017 בהשוואה לרבעון מקביל אשתקד. ¹¹⁵ בשנים 2017-2013 עמד שיעור הרווח התפעולי הרבעוני על כ - 4% בממוצע, בהשוואה

¹¹¹ ניתוח בנק לאומי, ענף ההלבשה. יולי 2017.

https://biz.leumi.co.il/static-files/10/LeumiHebrew/economic_desk/Clothing_08.2017.pdf

¹¹² החלק היחסי של החברות מתוך המאזן המצרפי: דלתא 48.6%, פוקס 19.8%, קסטרו 13.4%, גולף 7.8%, בריל 6.1% ותפרון 4.2%.

¹¹³ ניתוח בנק לאומי, ענף ההלבשה. יולי 2017.

https://biz.leumi.co.il/static-files/10/LeumiHebrew/economic_desk/Clothing_08.2017.pdf

¹¹⁴ העלייה ברווחיות הגולמית לא הייתה רוחבית, שולי הרווחיות של קסטרו ובריל ירדו בתקופה המוזכרת לעיל. בנטרול חברת

דלתא מהחישוב, הגידול בשולי הרווחיות בהשוואה שנתית היה מצטמצם ל- 2.0 נקודות האחוז בלבד.

¹¹⁵ תפרון וגולף הציגו עלייה בשיעור הרווחיות בתקופה זו. בנטרול תוצאות דלתא, הרווחיות התפעולית המצרפית הייתה שלילית.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

ל - 7.3% בשנים 2010-2012. שחיקה זו בשולי הרווח קשורה,

כנראה, לתחרות המתגברת בענף, שהתבטאה בהתרחבות קבוצות האופנה ובפתיחת סניפים רבים שמשמעותם היא גידול בהוצאות המכירה כתוצאה מתוספת להוצאות שכר ולדמי שכירות. כמו כן, במהלך תקופה זו הועלה שכר המינימום מספר פעמים, דבר שהגדיל את הוצאות השכר. סה"כ העלייה בהוצאות המכירה בענף בשנים האחרונות גבוהה מהעלייה במכירות, ולכן נצפית שחיקה ברווחיות.

4. יחסי הרווחיות המצרפיים (סך הנכסים השוטפים הכוללים ביחס לסך התחייבויות השוטפות הכוללות) נמצאים בירידה ועומדים ברבעון הראשון של שנת 2017 על 1.96 בהשוואה לרבעון המקביל בשנת 2016 - 2.27. המשמעות הינה שהחוסן הפיננסי של החברות נחלש.

סיכום הממצאים בענף הטקסטיל: בשנים האחרונות, הענף מתאפיין בהצטמצמות: ירידת ברווחיות, סגירת חנויות, ירידה בהיקף התעסוקה, וכן ירידות מחירים. יש בסיס ראיתי סביר לקשור בין ירידות המחירים ליבוא האישי המקוון, ההולך ומתעצם בעת הזו. גורם זה מצוין במפורש בדו"חות הכספיים של השחקניות הפועלות בשוק, אם כי לא כגורם יחידי.

4.3.2. ענף הפארם

ריכוזיות, רווחיות, ורמות מחירים

ענף רשתות הפארם בישראל מבוסס על חנויות המספקות את כלל המוצרים מהתחומים הבאים: רוקחות וטבע, קוסמטיקה ובישום, היגינה וטיפול ומוצרי תינוקות.

ענף הפארם הוא אחד הענפים הבולטים שהוזכרו בדו"ח "הועדה להגברת התחרות והסרת חסמים בתחום היבוא"¹¹⁶. הענף הינו ריכוזי, המאופיין בחסמי יבוא רבים התורמים לשמירת הריכוזיות בו. היבואנים הגדולים של המותגים החזקים של החברות הבינלאומיות, שהנם מעטים, מרכזים כוח שוק רב. בעיה זו באה לידי ביטוי בכך, שעל אף שמדובר בשוק שנתח היבוא בו גדל כל הזמן ביחס להוצאה הפרטית, מחירי המוצרים נמצאים בעליה, קיימים פערים משמעותיים במחירים בין ישראל והעולם ורווחיות היבואנים נמצא בעליה מתמדת.¹¹⁷

פעילות ענף רשתות הפארם בישראל מרוכזת בידי מספר מצומצם של שחקנים הפועלים בכ-3,000 חנויות, החולשות על כ-320 אלף מ"ר. על מרבית שטחי המקרקעין (31%) יושבות רשתות הפארם (סופרפארם וניו פארם), אחריהם הסופרמרקטים המוכרים כגון רמי לוי ושופרסל אף הם מוכרים

¹¹⁶ ועדת היגוי "הפחתת יוקר המחיייה והגברת התחרות ביבוא מוצרים באמצעות יבוא אישי" משרד האוצר (2017).

http://mof.gov.il/BudgetSite/Law/DocLib/KoleKore_PersonallImport.pdf

¹¹⁷ מדינת ישראל. משרד הבריאות. תחום התמרוקים נפתח לתחרות 21.1.2018

https://www.health.gov.il/NewsAndEvents/SpokemanMessegas/Pages/21012018_02.aspx

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

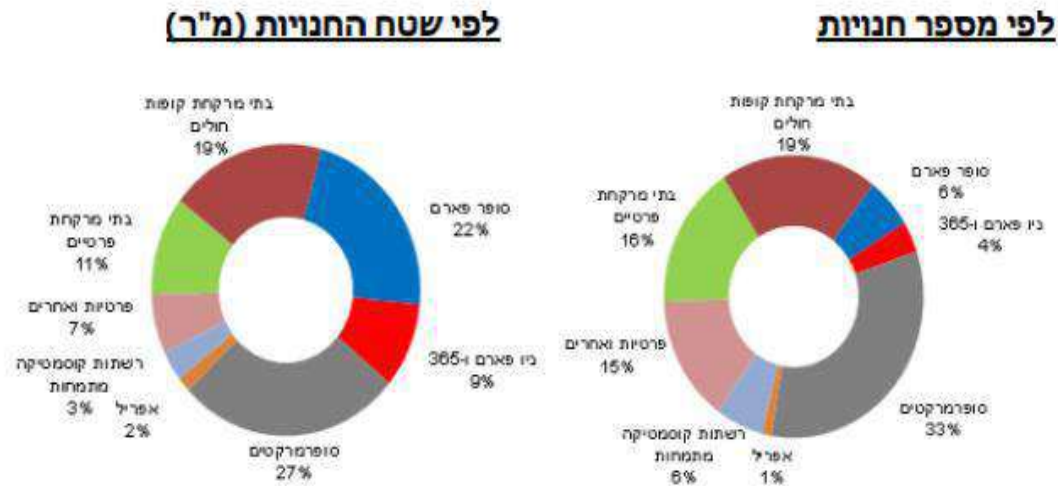
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

מוצרי פארם (27%), על מעט פחות מהם (19%) פועלים יחד בתי המרקחת של ארבעת קופות החולים המוכרים אף הם מוצרי פארם שונים ועל השטח הנותר נמצאים רשתות פרטיות בתי מרקחת פרטיים ורשת אפריל (25%).¹¹⁸

גרף 22: התפלגות ענף הפארם על פי שטח החנויות ומספרן

מקור: ניופארם דראגסטור בע"מ הערכת שווי ליום 31.12.2016

עיקר הבעיה בענף זה מבוטאת במחירים גבוהים ובפערי מחירים משמעותיים בין ישראל ל - OECD. דוגמה לפערי המחירים באחוזים:

פערי מחיר בין ישראל ל-OECD	
דאדורנט לגבר	61.7%
סבון רחצה	41.9%
שמפו	34.8%

מקור: אגף התקציבים משרד האוצר¹¹⁹

¹¹⁸ ניו פארם דראגסטור בע"מ הערכת שווי ליום 31.12.2016 יאיר שלהב רו"ח. נדלה מתוך דיווחים למאיה. <https://mayfiles.tase.co.il/rpdf/1090001-1091000/P1090831-01.pdf>
¹¹⁹ מתוך נתונים שהציג רכז התעשייה והמסחר, אגף התקציבים, משרד האוצר ביום עיון על ייבוא אישי שערך במכללה למנהל ב - 14.5.2018.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

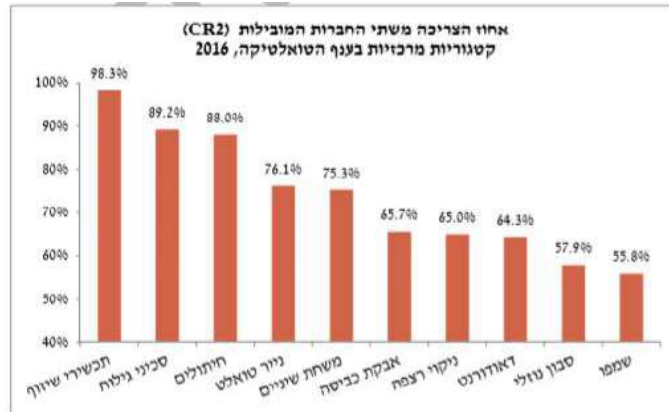
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

את מידת ריכוזיות הענף ניתן לראות בגרפים הבאים :

גרף 23: אחוזי הצריכה משתי החברות המובילות בענף הפארם בישראל בשנת 2016

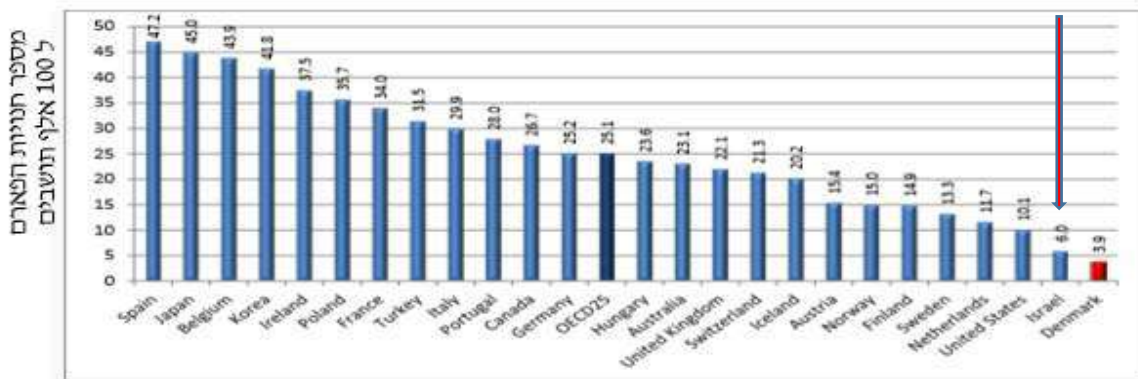

מקור: עיבוד רשות הגבלים עסקיים לנתוני נילסן (ללא נתוני רשות הפארם)

מקור: דו"ח רשות ההגבלים העסקיים¹²⁰

גם בבחינת מספר חנויות הפארם לכמות תושבים נמצא כי בישראל הינה נמוכה ביותר בהשוואה למדינות אחרות בשנת 2015^{121,122} כמופיע בגרף 24.

גרף 24: מספר חנויות הפארם ל 100 אלף תושבים בישראל בהשוואה למדינות אחרות, שנת 2015

מקור: אגף הכלכלן הראשי משרד האוצר¹²³

¹²⁰ דו"ח הרשות להגבלים עסקיים "יבוא אישי לקידום תחרות" (2017).

<http://www.antitrust.gov.il/subject/166/item/34835.aspx>

¹²¹ סקירה כלכלית שבועית משרד האוצר, 2016.

http://mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_030416.pdf

¹²² לאור העובדה כי מדובר בחברות פרטיות, הענף קשה לפילוח, על כן לשם ניתוח והשוואה ל-OECD נכללו גם בתי המרקחת

הפרטיים. בשל הרווחים המועטים הקיימים בשוק התרופות המפוקחות, חלק מבתי המרקחת הפרטיים עוסקים גם במכירת מוצרים משלימים (תרופות ללא מרשם מוצרי טבע וטואלטיקה) וחלקם מתחברים לרשתות הפארם הגדולות.

¹²³ סקירה כלכלית שבועית. אגף הכלכלן הראשי משרד האוצר. 18 ביוני 2017 mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_18062017.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

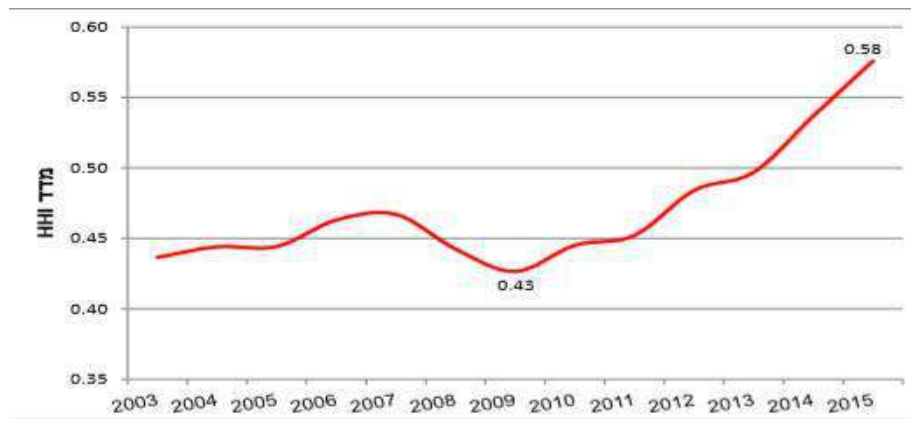
טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

בנוסף, מדד הריכוזיות הענפית¹²⁴ HHI בענף הפארם בישראל הינו 0.58 בשנת 2015. שיעור זה הוא מהגבוהים במשק. לשם השוואה, בענף הבנקאות עומד מדד זה על 0.22 בשנה זו. מדד זה אינו עומד בהנחיות ה-Trade Federal Commission FTC) בארה"ב, המציבות רף של 0.25 אשר מעבר לו רמת הריכוזיות, בכל ענף, תחשב לגבוהה.

גרף 25: מדד HHI לבחינת ריכוזיות ענפית בפארם

במקביל לגידול החד בריכוזיות בענף הפארם בשנים 2010-2015, נרשם גידול בשיעור הרווחיות הממוצע של החברות הפועלות בו.¹²⁵ בגרף 20 מוצגים הרווחים, שיעורי הרווחיות והרווח המצרפי של כלל החברות בענף הפארם בשנים 2003-2015, בניכוי רווחיות החברות שאינן חלק מרשתות הפארם (בתי המרקחת). קיים קשר הדוק בין מגמת ריכוזיות לבין העלייה ברווחיות.

¹²⁴ The United States Department of Justice - Herfindahl-Hirschman Index

<https://www.justice.gov/atr/herfindahl-hirschman-index>

מדד לריכוזיות הענפים במשק, המהווה אינדיקטור לרמת התחרותיות בהם. רשות ההגבלים העסקיים. גילוי דעת 1/11 בעניין הנחיות לניתוח תחרותי של מיזוגים אופקיים. עמ' 14 www.antitrust.gov.il/images/docs/01-11.pdf

¹²⁵ שיעור הרווחיות חושב כיחס בין הרווח לפני מס, לאחר "החזרת" משכורת המנהלים (שהינם בעלי מניות) לבין מחזור המכירות הניתוח לקוח מדו"ח סקירה של משרד הכלכלה, שהתבסס על מאגרי המידע של רשות המסים. http://mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_030416.pdf

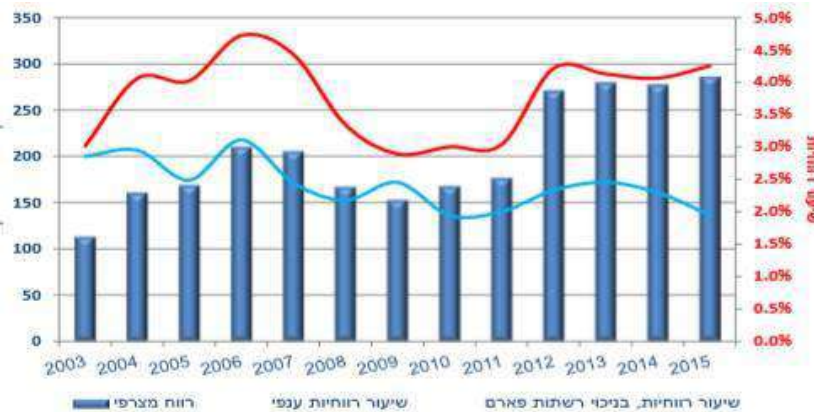
מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

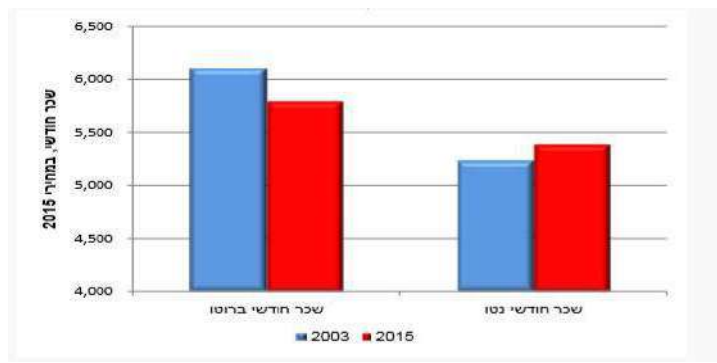
גרף 26: רשתות הפארם ובתי המרקחת – רווחים ושיעורי רווחיות בשנים 2003-2015

מקור: אגף הכלכלן הראשי משרד האוצר. ¹²⁶

שכר העבודה בענף הפארם: הגידול בריכוזיות בענף השפיע על רמת השכר של העובדים בענף. נמצא כי בין השנים 2003-2015 השכר (ברוטו) ירד ריאלית במוצע בשיעור 5%, שעה שהשכר הממוצע (ברוטו) של כלל העובדים בענפי המסחר עלה ריאלית באותן שנים ב- 127.6%.

גרף 27: השכר הממוצע לעובד 2003-2015 במחירי 2015

מקור: אגף הכלכלן הראשי משרד האוצר. ¹²⁴

¹²⁶ סקירה כלכלית שבועית. אגף הכלכלן הראשי. משרד האוצר. 18 ביוני 2017. http://www.mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_18062017.pdf

¹²⁷ סקירה כלכלית שבועית. משרד האוצר. אגף הכלכלן הראשי. 18 ביוני 2017. http://www.mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_18062017.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

רגולציה: במדינות ה-OECD אומצו כלי רגולציה להתמודדות עם בעיית הריכוזיות בענף זה: למשל, בגרמניה ובפולין הוטלה הגבלה על כמות הסניפים של הרשת; בארה"ב ובבריטניה הוטלה על הרגולטור חובה לבחון מיזוגים על מנת למנוע היווצרותה של רשת אחת דומיננטית בשוק. בנובמבר ננקטו מהלכים של דה-רגולציה, שהביאו למיזוגים ולכניסת רשתות פארם חדשות. מהלך זה גרם לירידת מחירים בטווח הקצר, אך במקביל חלה עליה חדה בריכוזיות אשר העלתה חששות לפגיעה בתחרות. ממשלת נורבגיה הטילה רגולציה על מספר הסניפים המותרים לרשת בשיעור שלא יעלה על 40% מכלל השוק.¹²⁸

בישראל, יזמו משרדי הבריאות, אוצר וכלכלה בשנת 2018 את "רפורמת התמרוקים" (שזכתה גם לכינוי "רפורמת הקולגייט"), במטרה להקל על יבוא ושיווק מוצרי קוסמטיקה.¹²⁹ נכון להיום, המסגרת הנורמטיבית הנוהגת בנוגע לרישוי ייצור, יבוא ושיווק תמרוקים מבוססת על צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (תמרוקים), תשל"ג – 1973,¹³⁰ המוצא לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957,¹³¹ וכן על פי פקודת הרוקחים (נוסח חדש), התשמ"א-1981.¹³² צו הפיקוח מסדיר את הליך מתן הרישיון. הצו קובע כי על מנת לייצר, לייבא ולשווק תמרוקים יש לקבל רישיון כללי וכן רישיון לתמרוק מסוים מאת המנהל הכללי של משרד הבריאות (לרבות אדם שהמנהל הכללי העביר אליו סמכויותיו). הצו מגדיר: 1. דרישות ותנאי סף לצורך קבלת רישיון לתמרוק פלוני; 2. אופן הגשת בקשת הרישיון, מתן הרישיון וביטולו, תנאים נדרשים למילוי ועמידה בתנאי הרישיון; 3. אמצעי משמעת כנגד בעלי רישיון, כגון ביטול רישיון, התליית רישיון, התניית רישיון, הכללת תנאים נוספים לרישיון או שינוי התנאים הקיימים אם בעל הרישיון אינו ממלא אחר תנאי הרישיון, פועל בתנאים שאינם תברואיים או בשל הונאה שעושה בעל הרישיון. אגף הרוקחות פרסם נוהל מתן רישיון תמרוק פלוני (1999).¹³³ נוהל זה מפרט את הליכי מתן רישיון לתמרוק פלוני בהתאם לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (תמרוקים), תשל"ג – 1973, לרבות אופן הגשת הבקשה והטיפול בה.

¹²⁸ משרד האוצר אגף הכלכלן הראשי 18 ביוני 2017. http://www.mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_18062017.pdf

¹²⁹ מדינת ישראל. משרד הבריאות. תחום התמרוקים נפתח לתחרות 21.1.2018. https://www.health.gov.il/NewsAndEvents/SpokemanMessegas/Pages/21012018_02.aspx

¹³⁰ צו הפיקוח על הפיקוח על מצרכים ושירותים (תמרוקים), תשל"ג – 1973. <https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/zavP020608.pdf>

¹³¹ חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957. https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/P193_001.htm

¹³² פקודת הרוקחים [נוסח חדש], התשמ"א-1981. <https://www.health.gov.il/LegislationLibrary/Rokhut23.pdf>

¹³³ נוהל מתן רישיון תמרוקים פלוני מאי 1999. https://www.health.gov.il/hozer/TM_2.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! <https://www.facebook.com/hethcenter>

במסגרת עבודת מחלקת תמרוקים באגף הרוקחות ליישום הצו

והנוהל הנלווה, מתקיימים התהליכים הבאים: א. מתן רישיון חדש לתמרוק פלוני בישראל; ב. חידוש רישיון תמרוק פלוני בישראל; ג. שינוי רישיון תמרוק פלוני בישראל.¹³⁴ מנתוני אגף הרוקחות במשרד הבריאות עולה שמספר ממוצע של בקשות לרישיון לתמרוק פלוני לשנה עומד על 13,500; מתוכן – מספר ממוצע של בקשות לחידוש רישיון לשנה הינו 500 והזמן ממוצע לקבלת היתר הוא 5 חודשים.¹³⁵

מטרת הרפורמה שהוצעה על ידי משרד הכלכלה היא להקל על יבוא תמרוקים ולפתוח את השוק לתחרות. במקום יבוא המבוסס על מתן רישיונות מראש, תאומץ הרגולציה האירופאית (EC1223)¹³⁶ אשר נכנסה לתוקף באירופה בחודש יולי 2013 ומגדירה מחדש את הדרישות הרצויות מהיצרן ומהמשווק על מנת להבטיח את איכות ובטיחות המוצרים. ברגולציה האמורה נדרש כל יצרן להכין דו"ח 'Safety Assessment' ולהחזיק תיק מוצר (PIF) אשר בעקבותיו האחראיות על טיב המוצר ואריזתו עוברת ליצרן. על פי רגולציה זו, ייצור ושיווק תמרוקים הינו מיידית ולא מותנה בקבלת אישור רגולטורי מקדים למעט חובת דיווח (נוטיפיקציה) ומכאן הסרת חסם רגולטורי וקיצור זמן.

הרפורמה ממירה את תפיסת הפיקוח על השיווק: מפיקוח Pre marketing לפיקוח Post marketing. מידת הפיקוח תיעשה בהתאם למודל ניהול סיכונים אשר יגדיר רמות מסוכנות לתמרוקים שונים. רמות הסיכון ישפיעו על רמת הפיקוח הנדרשת. הקריטריונים לקביעת רמת הסיכון יכללו משתנים שונים כגון סוג המוצר, קהל היעד שלו, מרכיבים רגישים ועוד. גישה זו נועדה לאפשר ירידה במדרג ההתערבות של הרגולטור לפני השיווק, לבטל כמעט לחלוטין את זמני הרישום ולפתור בעיות קיימות הקשורות בהליך הרישום לתמרוק פלוני. לשם כך, תבוטל הדרישה להגיש בקשת רישיון לתמרוק פלוני ייעודי או רגיל, יתאפשר שיווק מידי ללא צורך בהמתנה לרישיון לתמרוק פלוני, ותיוותר רק הדרישה לרישיון תמרוקים כללי. רישיון תמרוקים כללי ניתן על ידי המנהל בכללי של משרד הבריאות המאשר כי התמרוקים מיוצרים, מאוחסנים ומובלים בתנאים שאינם פוגעים באיכותם ובטיחותם, וכי מתקיימות בו כלל הדרישות המובאות בתקנות.

¹³⁴ רישוי תמרוקים – רישיון תמרוקים פלוני. משרד הבריאות.
https://www.health.gov.il/Subjects/PharmAndCosmetics/Cosmetics/Pages/licensing_cosmetic_s.aspx

¹³⁵ דו"ח טיוב רגולציה תמרוקים המנהל לטכנולוגיות רפואיות ותשתיות אגף הרוקחות המחלקה לתמרוקים משרד הבריאות. מאי 2016.
<http://regulation.gov.il/uploads/reports/7/2015%20tamrukim.pdf>

¹³⁶ REGULATION (EC) No 1223/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE Official Journal of the European COUNCIL of 30 November 2009 on cosmetic products Union
https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/endocrine_disruptors/docs/cosmetic_1223_2009_en.pdf_regulation

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

הרפורמה מבקשת ליצור הרמוניזציה בין דרישות האיכות הנהוגות באירופה לאלו הנהוגות בישראל, בהתאם לרוח החלטת הממשלה 2318 בנושא הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום הייבוא.¹³⁷ הרפורמה אומצה בחוק ההסדרים "חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), (התשע"ז-2016).¹³⁸

משרד הבריאות טרם הוציא את התקנות על פי סעיף 3 לחוק זה העוסקות במניעת סיכונים לציבור. לפי פרסומים בתקשורת, משרד הבריאות חושש שההקלות רגולטוריות יסכנו את שלום הציבור.¹³⁹

סיכום הניתוח לענף הפארם: ענף זה מתאפיין בריכוזיות גבוהה מאוד המשפיעה על מיעוט תחרות ועל רמות המחירים הגבוהות. למרות שכ - 11% מהחבילות בייבוא האישי מורכבות ממוצרי פארם, לא היה בכך עד עתה כדי לחולל השפעה על רמות המחירים מכיוון שמרווחיהן של הרשתות המקומיות עדיין גבוהים.

"רפורמת הקולגייט" שהייתה אמורה להקל על תנאי הרגולציה בייבוא והשגת הרישיונות לא נכנסה לתוקף בשל אי הסכמה בין משרד הבריאות למשרד הכלכלה. וקיים עדיין צורך בהקלות רגולטוריות והסרת חסמי הסחר, בנוסף לחובה, שחלה באחרונה, על שקיפות בפרסום מחירי המוצרים באינטרנט.¹⁴⁰

¹³⁷ הגברת התחרות וייעול תהליכי האסדרה בתחום היבוא, משרד ראש הממשלה 11.12.2014 https://www.gov.il/he/Departments/policies/2014_dec2318

¹³⁸ חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז - 2016 http://fs.knesset.gov.il/20/law/20_lsr_366409.pdf

¹³⁹ רפורמת התמרוקים בסכנת ביטול, גלובס, 22.3.18 <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001228932>

¹⁴⁰ תקנות שקיפות מחירים (השוואת מחירים).

<http://economy.gov.il/Trade/ConsumerProtection/Pages/PriceTransparencyRegulations.aspx>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

סיכום מקרי הבוחן:

בחנו את ההשפעה של היבוא האישי המקוון על השוק המקומי בשני ענפים התופסים כ- 45% מסך היבוא האישי באינטרנט: תחום הביגוד וההנעלה ותחום הפארם. נבחנו מספר מדדים לאורך שנים, ובעיקר הרווחיות של החברות הפעילות, היקף התעסוקה, ורמות מחירים. בענף הביגוד וההנעלה, הענף מתאפיין בהצטמצמות בשנים האחרונות: ירידת ברווחיות החברות וסגירת חנויות, ירידה בהיקף התעסוקה, ובד בבד - ירידות מחירים. יש בסיס ראיתי סביר לקשור בין ירידות המחירים לצרכן לבין היבוא האישי המקוון, ההולך ומתעצם בעת הזו. בתחום הפארם, ריכוזיות הענף זה היא מן הגבוהות במשק. המחירים לצרכן, יחסית למחירים המקובלים במדינות ה-OECD, נמצאו גבוהים, וכך גם רמת הרווחיות של החברות הפעילות ורמות השכר. נראה כי היבוא האישי המקוון טרם חולל השפעה של ממש בענף זה, הסובל מחסמי כניסה גבוהים.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

5. סיכום ומסקנות:

- היבוא האישי המקוון הוא בעל פוטנציאל לחולל תחרות. בענף הביגוד וההנעלה נצפו ירידות מחירים אשר עשויות להיות מוסברות גם על רקע התעצמות המסחר המקוון. תוצאה דומה טרם התרחשה בענף הפארם, הסובל מריכוזיות גבוהה ומחסמי כניסה רבים.
- הפטור ממס מהווה שיקול צרכני בשימוש ביבוא האישי המקוון. דבר זה מבוטא בכך שרוב החבילות המיובאות מצויות מתחת לסף הפטור.
- נוכח המגמה הגלובלית והטכנולוגיה המתקדמת, שאינן ניתנות לעצירה, ניתן להניח כי היבוא האישי המקוון ילך ויגדל. שיפורים טכנולוגיים מאפשרים להשוות מחירים ולרכוש מוצרים באתרי אינטרנט מרחבי העולם. נגישותם של אתרים בין-לאומיים לצרכן הישראלי ממלאת תפקיד צרכני חשוב, מפני שהמשק הישראלי הוא קטן.
- הפטור ממס מעלה סוגיות משפטיות מורכבות הנוגעות לשוויון בנטל המס. הדיון בנקודה זו הינו מהותי. אנו בדעה כי המדינה רשאית להשתמש במס ובפטור ממס ככלים רגולטוריים לכוון התנהגות של עוסקים ושל צרכנים ולשפר את יעילות השוקים הרלבנטיים. הפטור ממס ביבוא אישי מקוון מעודד ערוץ מסחרי חשוב זה. הוא מוצדק כאשר יש בו לתרום להוזלת מחירים בענפים מונופוליסטיים או ריכוזיים, ובענפים שבהם נצפית לאורך זמן רמת מחירים גבוהה ביחס לממוצע במדינות ה-OECD.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

נספח 1: המיסים החלים על יבוא אישי

משלוח המכיל טובין שערכם הכלול עד \$75 פטור לחלוטין ממיסי יבוא.

משלוח המכיל טובין שערכם הכולל - \$500-\$75 פטור מתשלום מכס¹⁴¹ בלבד, וחייב בתשלום מע"מ¹⁴² ומס קניה¹⁴³ אם חל הפטור ממכס אינו חל על מוצרי טבק, כוהל ומשקאות משכרים.

טובין שערכם \$500-\$1,000 - חייבים בתשלום מע"מ וכן, במכס ובמס קנייה (אם חלים), על פי הקבוע בצו תעריף המכס.¹⁴⁴

להלן גלגולי החקיקה המיסויים:

סעיף 2 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975 קובע: "על עסקה בישראל ועל יבוא טובין יוטל מס ערך מוסף בשיעור אחיד ממחיר העסקה או הטובין, כפי שקבע שר האוצר בצו לאחר התייעצות עם ועדת הכספים של הכנסת".¹⁴⁵

סעיף 34(א) לחוק המע"מ מסמיך את שר הפנים להחיל מע"מ בשיעור אפס או לפטור עסקאות ממע"מ בשלושה מקרים: "34: סמכות לפטור או להכיל שיעור אפס

(א) אלה טובין ששר האוצר רשאי לפטור יבואם ממס, כולו או מקצתו:

(1) טובין שיש לפטרם ממיסים עקיפים או מקצתם על פי אמנה בין-לאומית שישראל צד לה;

(2) טובין שיובאו שלא לצמיתות;

(3) טובין שיבואם פטור ממלוא המכס."

מדובר בסמכות שברשות. כלומר, על השר להפעיל את שיקול דעתו כדי להחליט אם לקבוע פטור (מלא או חלקי) ממע"מ על יבוא טובין הנופלים בגדר אחד משלושת המקרים שבסעיף.

מכוח הסמכות שבסעיף קטן (א)(3) הותקנה תקנה 9(א) לתקנות מס ערך מוסף, תשל"ו-1976, הנוסח של תקנה זו קובע:¹⁴⁶

"9א. פטור ביבוא טובין הפטורים ממלוא המכס¹⁴⁷

¹⁴¹ פקודת המכס (נוסח חדש). https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/265_001.htm.

¹⁴² חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975. https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/271_001.htm.

¹⁴³ חוק מס קניה (טובין ושירותים), התשי"ב-1952 https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/272_001.htm.

מס קניה הוא מס עקיף המוטל על טובין שונים הן מייצור מקומי והן מיבוא, אשר שר האוצר קבעם בצו כטובין טעוני מס. המס מוטל בשיעורים שונים בהתאם לסוג הטובין. מטרתו העיקרית של מס זה היא לבטא את ההשפעות החיצוניות הכרוכות בקניה ושימוש במוצרים מסוימים. במהלך העשור האחרון הצטמצמה רשימת המוצרים עליהם מוטל מס קניה. כיום, מס הקניה מוטל על מוצרי דלק (מס בלו), כוהל, טבק, מוצרי לבוש, פרווה, ורכב מנועי.

¹⁴⁴ רשות המיסים בישראל. משרד האוצר. מדריך ליבוא אישי.

https://taxes.gov.il/customs/PersonalImport/Pages/yebueshe_guide.aspx

¹⁴⁵ חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975. https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/271_001.htm.

¹⁴⁶ תקנות מס ערך מוסף, תשל"ו-1976. https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/271_005.htm#Seif42.

¹⁴⁷ פקודת המכס (נוסח חדש). https://www.nevo.co.il/law_html/Law01/265_001.htm.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

(א) טובין הפטורים ממלוא המכס על פי פריטים 5, 8, 1, ; 8, 30.01.9000, 212, 410, 428, 501, ו- 614 לתוספת לפקודת תעריף המכס והפטורים, 1937 (להלן – התעריף) – פטורים ממס ביבואם.”

משמע, בכל פעם שמורחב הפטור ממכס באחד מהפריטים הנ"ל, מתרחב באופן אוטומטי גם הפטור ממע"מ.

ביום 30.11.2008 תיקן שר האוצר את תקנה 9 לתקנות המע"מ בדרך של הוספת פרט 614 לתוספת לפקודת תעריף המכס והפטורים.¹⁴⁸ בנוסחו הנוכחי, פרט 614 קובע בקובץ התקנות שיעורי מכס, מס קנייה ותשלומי חובה פטור ממכס וממס קניה¹⁴⁹ אשר חל על: "טובין, לרבות חבילות שי ולמעט מוצרי טבק, כוהל ומשקאות משכרים, הארוזים באריזה אחת או בכמה אריזות והם מיועדים לשימוש עצמי כהגדרתו בסעיף 129 לפקודת המכס,¹⁵⁰ ובלבד שמחיר העסקה שלהם אינו עולה על 75 דולר ארה"ב".

הפטור לפי פרט זה היה בתחילה שונה לחלוטין. במקור היה מדובר בפטור שנועד רק לחבילות שי מחו"ל, ששווין לא עלה על 50 דולר ארה"ב. כך הוא הוגדר, למשל, בצו התעריף 2007: "טובין במשלוח דואר או אוויר וטובין בחבילות שי שפטורים ממע"מ לפי ס' 32(3) לחוק המע"מ (מלבד טבק), הנשלחים לאדם אחד (באריזה אחת או כמה) שאינם מיועדים למכירה, מתן שירותים, אספקה באחריות או שימוש עסקי אחר, שערכם עד 50 דולר".¹⁵¹

הפטור ממכס עבר שינוי ביום 5.3.2008.¹⁵² (תיקון 18 לצו התעריף מיום 5.3.2008, ק"ת מק"ח 88). ותקרת הפטור על חבילות שי של הלבשה, הנעלה וספרים הועלתה ל-75 דולר ארה"ב. בנוסף, ביחס ליתר הטובין נקבע פטור עד תקרה של 50 דולר, אפילו אינם כלולים בחבילות שי.

בעקבות החלטת הממשל נוסף ביום 31.1.2012 פרט חדש ונפרד לתוספת הראשונה לצו התעריף – פרט 826. פרט זה העניק פטור ממכס על יבוא אישי עד תקרה של 325 דולר, בכפוף לחריגים מסוימים. פטור זה אינו גורר פטור מקביל ממע"מ לפי תקנה 9א(א) לתקנות המע"מ (תיקון 23 לצו התעריף מיום 31.1.2012, ק"ת מק"ח 1034).¹⁵³ בהמשך הועלתה תקרת הפטור ל-500 דולר (תיקון 2 לצו התעריף מיום 2014.11.12, ק"ת מק"ח 68.14).¹⁵⁴

¹⁴⁸ צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 23), התשע"ב-2012, ק"ת – שיעורי מק"ח https://www.nevo.co.il/law/html/Law01/500_627.htm

¹⁴⁹ קובץ התקנות שיעורי מכס, מס קנייה ותשלומי חובה. <https://taxes.gov.il/customs/documents/mekach/1849/1849.pdf>

¹⁵⁰ פקודת המכס (נוסח חדש). https://www.nevo.co.il/law/html/Law01/265_001.htm#Seif119.
¹⁵¹ צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין, התשס"ז-2007.

¹⁵² רשומות קובץ התקנות שיעורי מכס, מס קנייה ותשלומי חובה 30 במרץ 2008. <https://taxes.gov.il/customs/documents/mekach/1534.pdf>

¹⁵³ קובץ התקנות שיעורי מכס, מס קנייה ותשלומי חובה 31 בינואר 2012. https://www.nevo.co.il/Law_word/law08/meches-1667.pdf

¹⁵⁴ צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 2), התשע"ה-2014, ק"ת – שיעורי מק"ח 1747. https://www.nevo.co.il/Law_word/law08/meches-1747.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

נספח 2: פירוט מדדי ה OECD לסחר בין מדינות¹⁵⁵

Information Availability	הנגשת המידע: פרסום מידע על מסחר גם באינטרנט.
Involvement of the Trade Community	יצירת קווים מנחים ומבני התייעצות, יצירת מסגרת להודעות ותגובות.
Advance Rulings	הענות לבקשות מוקדמות של סוחרים בעניין סיווג, מקור ושיטות הערכה בייבוא מוצרים ספציפיים וכן פרסום הכללים והתהליכים הקשורים בהצהרות מוקדמות אלו.
Appeal Procedures	שקיפות ודרכי ערעור על החלטות מנהליות של גורמי הגבול.
Fees and Charges	דיסציפלינות ידועות של עמלות וחייבים המוטלים על יבוא ויצוא; דיסציפלינות על קנסות.
Formalities – Documents	קבלת עותקים, פישוט מסמכי סחר בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים.
Formalities – Automation	שימוש בניהול סיכונים אוטומטי; נהלי גבול אוטומטיים; תשלומים אלקטרוניים.
Formalities – Procedures	ייעול בקרות הגבול; נקודת הגשה אחת עבור כל המסמכים הנדרשים; עיבוד המסמכים מראש שחרור טובין ללא קשר לקביעה סופית ותשלום דמי מכס; טיפול

TRADE POLICY NOTE MAY 2018 - OECD ¹⁵⁵

www.oecd.org/tad/policynotes/oecd-trade-facilitation-indicators-available-tools.pdf

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

Internal Co-operation

במוצרים מתכלים ; ביקורת שלאחר
סליקה ; מפעילים מורשים.
בקרה לרשויות המכס ; מנגנון ממוסד
התומך בשיתוף פעולה בין גופי הגבול
השונים של המדינה ; תיאום דרישות
נתונים ובקורות תיעודיות ; תיאום בדיקות ;
תשתיות מתואמות/ משותפות לשימוש
בציוד.

External Co-operation

שיתוף פעולה עם מדינות שכנות יישור
נהלים והליכים פורמליים תיאום דרישות
ותיעוד הבקורות שיתוף פעולה וניהול
סיכונים בבקרה משותפת.

Governance and Impartiality

מבנים ותפקוד המכס, אחריות ומדיניות
האתיקה.

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי - המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)

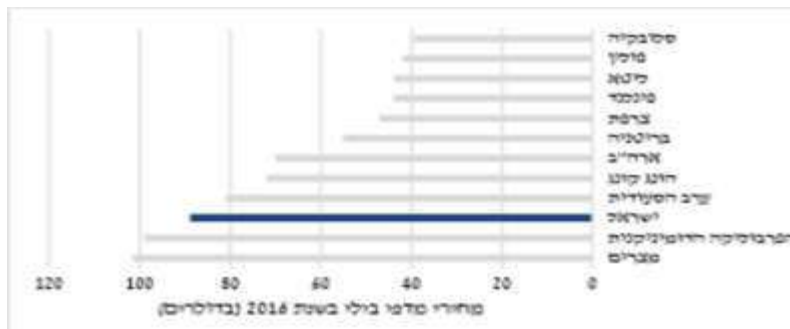
נספח 3: מדדי יוקר מחיה - מדד ביג מק, מדד בילי

מדד ביג מק:

הוצג לראשונה על ידי מגזין Economist בשנת 1986 ומבוסס על תיאוריית ה-PPP. מדד הביג מק, בשונה מה-PPP, מתאר סל המכיל מוצר אחד בלבד- המבורגר הביג מק של מקדונלד'ס ומהווה גרסה פשטנית ונוחה ל-PPP. המדד מחושב כעלות ההמבורגר במדינה, מחולק במחיר ההמבורגר בארה"ב. הפער בין שע"ח המתקבל לשער החליפין הרשמי מהווה את ערך המדד. לאורך השנים הוזל הביג-מק בישראל עד לכדי הערכת חסר של השקל מול הדולר. כך שער החליפין דולר/שקל "הביגמק" הוא 3.3 נמוך בהשוואה לשע"ח הכללי.

מדד נוסף הינו **מדד "בילי"** לארונות איקאה. על פי מדד "בילי" ישראל נכללת בחמש המדינות היקרות ביותר.

מקור: דו"ח בנק ישראל לשנת 2017¹⁵⁶

156 מתוך דו"ח בנק ישראל לשנת 2017
<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/RegularPublications/Pages/DochBankIsrael2017.aspx>

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המכללה למינהל

טלפון: 03-9634104 | דוא"ל המרכז: hethcenter@colman.ac.il

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | בקרו אותנו באתר: www.colman.ac.il/heth_center

תנו לנו LIKE בפייסבוק! [/https://www.facebook.com/hethcenter](https://www.facebook.com/hethcenter)